

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Χόγκ-Κόγκ.—Ἡ ἐπαρχία Καντόν.

Ὁ Θόμσων ἀναχωρήσας ἀπὸ τῆς Κοσινσίρης, διέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον ἐν Σιγκαπόρη, ἐκεῖθεν δὲ μετέβη εἰς τὴν ἀγγλικὴν ἀποικίαν Χόγκ-Κόγκ (1). Ἡ νῆσος αὕτη ἦτο ἡ πρώτη, ἣν ἐπεσκέψατο ἐν τοῖς σινικοῖς ὕδασιν· ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐσχημάτισεν ἐν ἑαυτῷ τὰς πρώτας ἐντυπώσεις περὶ τῶν Σινῶν ἰδίᾳ.

Ἡ Χόγκ-Κόγκ μετὰ τοῦ ἀναμεμιγμένου αὐτῆς πληθυσμοῦ, τῶν καθιδρυμάτων τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, τῶν ὠραίων εὐρωπαϊκῶν κτιρίων, τῶν ὁδῶν, τῶν σινικῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν τῷ Βούδδα ἀφιερωμένων αὐτῆς ναῶν κατέχει σπουδαίαν θέσιν ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλιας τῆς μεγάλης ἀσιατικῆς ἡπείρου. Κεντρικὴ τις σειρὰ ὀρέων, διερχομένη ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς σχηματίζει σειρὰν ὀξυψικορύφων λεπτοεσχηματισμένων ὀρέων, ὧν ἡ

(1) Ἡ Χόγκ-Κόγκ, εὐρισκομένη ἐν τῷ ὄρμῳ τῆς Καντόν, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μακάο, ἔχει 16 χιλιομέτρων μῆκος καὶ 7 πλάτος. Αὕτη παρεχωρήθη τοῖς ἄγγλοις παρὰ τῆς σινικῆς κυβερνήσεως τῷ 1842. Ἦδη ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διοικήσεως τῆς Καλκούττας καὶ ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Βικτωρίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀγγλικῆς καταχῆς ἡ νῆσος αὕτη εἶχε 5000 μόνον κατοίκους· σήμερον ὅμως κατοικεῖται ὑπὸ 120,000 κατοίκων, ὧν αἱ 108,000 εἰσὶ σῖται, αἱ δὲ 12,000 εὐρωπαῖοι.

ὑψηλοτέρα κορυφὴ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 600 μέτρα. Τὰ ὄρη ταῦτα κλίνουσι πρὸς τὴν παραλλαν ὑπὸ μορφὴν πολυαριθμῶν χθαμαλῶν λόφων καὶ ἀποκρήμνων βράχων.

Ἡ ἄλλοτε ἄγονος αὕτη νῆσος, ἔχει σήμερον ὑψώματα δασώδη, κλιτύας ποοφόρους, κήπους, κήπους δενδροφόρους καὶ ζωγραφικὰ ἀλιευτικὰ χωρία, κρυπτόμενα ὑπὸ τὴν πυκνὴν σκιὰν τῶν μεγάλων δένδρων. Πρὸς βορρᾶν εὐρίσκεται ἡ πρωτεύουσα Βικτωρία, τῆς ὁποίας αἱ ἐκ γρηνίτου οἰκαδεματ εἰσι κλιμακῆδόν διατεταγμένα ἐπὶ τῶν ἐκ βράχων ἀνδῆρων, ἐκτεινομένων πέραν τοῦ ὀξυψικορύφου ὄρους Βικτωρία.

Τοῦ ἀτμοπλοίου κινουμένου παραλίως ὁ Θόμσων ἠδύνατο νὰ παρατηρῇ ἐπισταμένως τὴν ποικίλιαν τῶν ἰθαγενῶν πλοίων, ἅτινα διασχίζουσι τὰ σινικὰ ὕδατα.

Ἐπάρχουσι ποικίλα εἶδη σινικῶν πλοίων, ὧν τὴν ὑπαρξίν οὐδόλως ὑποθέτουσιν οἱ ἐν Εὐρώπῃ, διότι οὗτο ἔν μόνον εἶδος ζ ὀ ν κ (1) γνωρίζουσι. Τὸ κατωτέρω παραστάμενον ζ ὀ ν κ εἶναι ἐν τῶν μικρῶν ἐμπορικῶν πλοίων, ἅτινα παραπλέουσι περὶ τὰς ἀκτὰς τῆς μεσημβρινῆς Σίρης.

Καίτοι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ δικαιούται τις νὰ ἐκλάβῃ αὐτὸ ὡς δυσκλήτητον καὶ δυσδιολκῆτητον, οὐχ ἥττον ὅμως δύναται τις περὶ αὐτοῦ νὰ κρίνῃ, ὅταν εὐρίσκηται τοῦτο ἐντὸς τῆς θαλάσσης καὶ φέρεται ταχέως ὑπὸ οὐρίου ἀνέμου. Τὸ σκάφος αὐτοῦ εἶναι κατεσκευασμένον ἐκ διπλῆς σειρᾶς σανίδων, αἵτινες κατὰ τὰ μέρη τῶν συναρ-

(1) Ἡ λέξις ζ ὀ ν κ πιθανῶς προήλθεν ἐκ τῆς Ἰάβας ὅπου ἡ λέξις αὕτη χρησιμεύει πρὸς δήλωσιν τῶν μεγάλων λέμβων.

μορφῶν εἰσι πεπακτωμένοι ἐκ στυπίου καὶ ρυτίνης, ἢ κόμ-
 μωος, παραγομένου ἐντὸς τῶν δασῶν τῆς Σιάμ, τῆς Καμ-
 μπούτζ, ἢ τοῦ Μαλαισίου Ἀρχιπελάγους. Τὸ ὅλον δὲ τοῦ
 σκάφους εἶναι συνδεδεμένον καὶ ἐστερεωμένον, ἀπὸ τῆς
 πλώρας μέχρι τῆς πρύμνης, ἐκ τριπλῆς σειρᾶς διαδοκί-
 δων ἐκ ξύλων λίαν σκληρῶν. Τὸ βάθος τοῦ κύτους τοῦ
 πλοίου εἶναι διηρημένον εἰς συμμετρικὰς διαιρέσεις, χρη-
 σιμενούσας ὡς ὑδροδοχεῖα οὕτως, ὥστε ἂν τυχόν συμβῆ
 ἄλλοδός τις ὑδάτος ἐν τῷ πλοίῳ, τὸ ὕδωρ τότε περιορίζεται
 ἐντὸς τῶν ὑδροδοχείων· τὸ δὲ πλοῖον, ἔχον τὸν ἀπαιτού-
 μενον χρόνον, δύναται γὰ κατορθώσῃ γὰ φθάσῃ πρὸς
 τὴν παραλίαν. Τὸ πηδάλιον, ἐν ᾧ φαίνονται σειραὶ ὀπῶν,
 ἔχει πλάτος καὶ ὕψος μεγάλων διαστάσεων· ἤθελε δ' εἶ-
 ναι ὠφελιμώτερον καὶ ἥττον ἐκτεθειμένον τοῖς κινδύνοις,
 ἂν εἶχε μικροτέρας διαστάσεις καὶ ἂν ἐβυθίζετο περισσό-
 τερον ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Ἡ ἄγκυρα εἶναι κατεσκευα-
 σμένη ἐκ ξύλου σκληροῦ καὶ βαρέως, τὰ δὲ καλώδια καὶ
 οἱ κάλω εἰσὶν ἐξ ἰνῶν ἰνδοκαλάμου, ροτάγκης (1), ἢ φοι-
 νίκων· ἡ στεργρότης αὐτῶν εἶναι μὲν ἴσως ἀνωτέρα τῆς ἐν
 τοῖς εὐρωπαϊκῶς σχοινοποιεῖοις δεδομένης, δὲν ἔχουσιν
 ὅμως ἅπασαν τὴν ἀναγκαίαν εὐκαμψίαν.

Τὰ μικρὰ ταῦτα ἐμπορικὰ πλοῖα συνήθως ὀπλιζοῦνται
 διὰ δωδεκάδος μικρῶν τηλεβόλων καὶ ἐφωδιάζονται διὰ
 πυρίτιδος, διότι γνωστόν ἐστίν, ὅτι μέχρις ἐσχάτων αἱ
 προσβολαὶ τῶν πειρατῶν ἦσαν λίαν ἐπίφοβοι.

Παρὰ τοῖς σίραις, ὡς καὶ παρὰ τοῖς μαλαλοῖς εἶναι ἐν
 χρήσει τὸ προσφέρειν θύσαν πρὸ τῆς ἐπιχειρήσεως θα-

(1) Ροτάγκη, ἢ ροτίνη, γένος τῆς οἰκογενείας τῶν φοινίκων.

λασσίον ταξειδίου. Κόπτουσι δηλαδὴ τὴν κεφαλὴν ἀλέ-
 κτορος, τὴν ὀποίαν μετὰ τῶν πτερῶν θέτουσι πρὸς τὴν
 πρῶραν, ἐπὶ τοῦ ὀνομαζομένου ἐπιδρόμου ἰστοῦ, τὸν ὀ-
 ποῖον ραντίζουσιν ἐπίσης διὰ τοῦ αἵματος τοῦ θύματος,
 χέουσιν ἕνα κύλικα οἴνου ὑπερχειλῆ καὶ εὐχονται ὑπὲρ
 τοῦ ταξειδίου αὐτῶν.

Καίτοι ἀποδίδουσι τοῖς σίραις τὴν ἐφεύρεσιν τῆς πνέ-
 δος, δὲν μεταχειρίζονται ὅμως πλέον τὸ ὄργανον τοῦτο,
 διότι ἀντ' αὐτοῦ ἐντὸς τῶν μικρῶν τούτων πλοίων ἔχουσι
 διαβήτας, βαρόμετρον, σέξταν (1) κτλ. Διευθύνονται
 δὲ κατὰ τὰ ρεύματα, τὰ ἀκρωτήρια καὶ τοὺς ἀνέμους ἀ-
 ναλόγως τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους (2).

Ὁ θόμισων ἵνα μεταβῆ εἰς τὸ ἠπειρωτικὸν μέρος ἐ-
 ναυλώσατο ἐν τῶν πλοιαρίων τούτων τοῦ τόπου, ἅτινα
 χρησιμεύουσιν ὡς κατοικία ὀλοκλήρου οἰκογενείας. Ἐν
 μόνη τῇ Χόγκ-Κόγκ ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰς 30,000 οἰκο-
 γένειαι, αἵτινες ζῶσιν οὕτως ἐν τοῖς πλοιαρίοις αὐτῶν
 καὶ ἀπολαμβάνουσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀλιεύοντες, ἢ προσ-
 φέροντες τὰς ἑαυτῶν ὑπηρεσίας τοῖς πλοίοις, τοῖς προσ-
 ωρμισμένοις ἐν τῷ λιμένι. Οἱ πορθμεῖς εἰσι γυμνοὶ μέχρι
 τῆς ὀσφύος καὶ μελάγχροι ὡς ἐκ τῆς σταθερᾶς ἐκθέσεως
 ἑαυτῶν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἀτμοσφαίρᾳ· ἐν τούτοις ὅμως αἱ
 γυναῖκες εἰσιν εὐπρεπῶς ἐνδεδυμέναι κομψαῖ καὶ θελκτι-
 καὶ τὴν μορφὴν.

Ἀποβιβάσθεις ὁ ἡμέτερος περιηγητῆς, περιεστοιχίσθη

(1) Ὅργανον, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει πρὸς καταμέτρησιν τῶν γωνιῶν.

(2) Ἀπὸ τῆς περιηγήσεως τοῦ θόμισων τὸ σιτικὸν ναυτικὸν λίαν
 προήχθη.

ὑπὸ σμήρους κουλοῖ σινῶν, οἵτινες παρτὶ σθένει προσεπάθουν νὰ ὑποχρεώσωσιν αὐτὸν νὰ δεχθῆ τὰς ἑαυτῶν ὑπηρεσίας. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχή, διότι οἱ θραεῖς οὗτοι εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ καθίσωσι τὸν ξένον ἐντὸς φορείου καὶ νὰ μετενέγκωσιν αὐτὸν εἰς τι οἰονδήποτε ξενοδοχείον.

Τὰ φορεία ταῦτα χρησιμεύουσιν ὡς ὀχήματα, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα μέσα μετακομίσεως ἐν τῇ ρήσῳ. Πάντα ταῦτά εἰσι διπλωματοῦχα φόρου ἐπιτηδεύματος καὶ ἐφ' ἑκάστου τούτων ὑπάρχει ἐντυπος διατίμησις. Αἱ πρὸς μετακόμισιν τιμαὶ εἰσι κατὰ τὸ ἥμισυ ὀλιγώτεραι τῶν τιμῶν τῶν ἐν Λονδίῳ, ἢ ἐν Παρισίοις δημοσίων ἀμαξῶν. Τὰ φορεία ταῦτα, τὰ ὅποια ἐν μόνον πρόσωπον δύνανται νὰ μεταφέρωσιν, εἰσὶ κατεσκευασμένα ἐξ ἰνδοκαλάμου καὶ κεκαλυμμένα ἐξ ὑφάσματος κεκηρωμένου· πρὸς τούτοις φέρουσι δύο μακροὺς κάμακας, τοὺς ὁποίους θέτουσιν οἱ φορεῖς ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν πρὸς εὐκόλλαν τῆς μετακομίσεως. Δύναται τις ἐξ αὐτῶν νὰ εὖρη ἐν πάσαις ταῖς γωνίαις τῶν ὁδῶν καὶ πρὸ πάντων ἀπέναντι τῶν ξενοδοχείων καὶ τῶν καφενείων.

Οἱ δημόσιοι οὗτοι ὑπηρεταὶ εἰσὶν ἄνδρες ρωμαλέοι, διατηροῦντες τὰ φορεία αὐτῶν Μαν καθαρὰ. Ἡ εὐκίνησις καὶ ἡ ἐπιτηδειότης τῆς μεταφορᾶς εἶναι ἀπεριγραπτος· οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχουσι μόνιμον κατοικίαν καὶ διέρχονται τὴν νύκτα ἐν ταῖς ὁδοῖς ἵνα ᾧσιν ἑτοιμοί, ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἡμέρας, νὰ προσφέρωσι τὰς ἑαυτῶν ὑπηρεσίας· οὗτοι πάντα ταύτην ὀνομάζουσι «Ζάρ» (Ἰωάννην) καὶ πάντα ξένον «καπετάνιον» (πλοίαρχον).

Ὁ πύργος τοῦ ὠρολογίου εἶναι εἰς τῶν πρωτίστων κόσμων τῆς πόλεως. Ἐκ τοῦ λυμέρος φαίνεται ἐντελῶς οἱ δὲ ναυηγοὶ ἐπὶ τῆς ὠροφόρου αὐτοῦ πλακῶς ἔχουσιν ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν διευθύνωσι τὰ πλοία πρὸς τὴν λιθόκτιστον ἀκτὴν τῆς Παρτάρ. Ἄλλως αὕτη εἶναι ἡ μόνη ὑπηρεσία, τὴν ὅποیان δύναται τις νὰ περιμῆνη ἐκ τοῦ ὠρολογίου τούτου, τὸ ὅποion, ἀναλόγως τῶν ποικίλων μεταβολῶν τοῦ κλίματος ὑπόκειται εἰς πᾶν εἶδος διαταράξεως, ἰδίᾳ δὲ εἰς συνεχεῖς σταματήσεις τῆς κινήσεως αὐτοῦ.

Ἡ ὁδός, ἡ φέρουσα πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὠρολογίου, εἶναι ἐκελενή, ἐν ἣ ὑπάρχουσιν αἱ ἀρχαιότεραι οἰκίαι τῆς ἀποικίας.

Δὲν βλέπει τις ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ τῆς Χόγκ-Κόγκ, παρὰ σειρὰν συνεχῆ ἐργαστηρίων, διαγωγικῶν ἀποθηκῶν, γραφείων καὶ τραπεζῶν. Τὸ ξενοδοχείον καὶ αἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Χόγκ-Κόγκ οἰκοδομαὶ εἰσι κτίρια λίθινα καταπληκτικῶν διαστάσεων. Περὶ δὲ τῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐκτεθειμένων πρὸς πώλησιν πολυτιμῶν ἐμπορευμάτων, δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι συναγωνίζονται μετὰ τῶν ὠραιότερων, ἅτινα ὑπάρχουσιν ἐν Εὐρώπῃ. Οἱ δὲ εἶναι ἰδίως ἐκθέτουσιν ἐναμιλλῶς τὰ βαρυτιμώτερα προϊόντα αὐτῶν, ὡς μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Καρτόν, γλυπτοὺς ἐλεφαντόδοντας, διάφορα κοσμήματα, σκευὴ ἐκ πορσελαίνης κτλ.

«Εἰσέρχομαι, γράφει ὁ Θόμσον, εἰς τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ Σούν-Σέγκ, ὅπου ἐγενόμην δεκτὸς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καταστηματαρχοῦ, σίνου ἐκ τῆς ἐπαρ-

SISMANOGLIO

χίας Καρτόν, καὶ γνωρίζοντος τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Ἡ ἐνδυμασία αὐτοῦ σύγκειται ἐξ ἐνδύματος τινοῦ μεταξωτοῦ (ζακέττας), ἐκ περισκελίδος, κατεσκευασμένης ἐκ κρεπίου μέλανος, ἐκ κνημίδων λευκῶν καὶ πεδίλων κεντητῶν, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος παρίστησιν ἐν ὄλῳ αὐτοῦ τῷ προσώπῳ τὴν βαρύτητα καὶ τὴν εὐπορίαν, ἥτις διακρίνει τὸν πλούσιον σίτην. Οἱ ὑπάλληλοι αὐτοῦ λαμπρῶς ἐπίσης ἐνδεδυμένοι, ἴστανται ἐπὶ ποδὸς ὕψισθεν γραφείων ἐξ ἐβένου καὶ στιλβουσῶν ὑελίδων, πλήρων διαφόρων ἀξιοθεάτων πραγμάτων ἀρχαίων, ἢ νεωτέρων, προερχομένων ἀπὸ τῆς Καρτόν. Ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ ἐργαστηρίου εἰσὶν ἐκτεθειμένα ὠραία μεταξωτὰ ὑφάσματα καὶ ψάθαι ἐκ χόρτου, φέροντα ἐπισημειώματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰσὶ γεγραμμένα αἱ τιμαὶ αὐτῶν. Ὑπεράνω ἢ ὀροφῇ κατέχεται ὑπὸ συγκροτημάτων, καλλιτεχνικῶς διηυθετημένων, ἀρχαίων σκευῶν ἐξ ὀρυχάλκου καὶ ἐπίπλων ἐκ λάκης (1) ἐξ ἐβένου καὶ ἐκ πορσελαίνης. Ἀγοράζομεν ἐν ριπίδιον ἐξ ἐλεφαντόδοντος· ὁ δὲ Σούν-Σέγκ σχεδιάζει ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐγχαράττει ἀμέσως ἐν κομψὸν γραμματόπλεγμα. Ὁ ἐργοστασιάρχης οὗτος, λαμπρὸν δείγμα τῆς ἐαυτοῦ φυλῆς, εἶναι Μαν σεβαστὸς παρὰ τῇ εὐρωπαϊκῇ ἀποικίᾳ καὶ ὑπεράγαν τίμιος ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς συμβάσεσι. Πωλεῖ τὰ εὐθυρότερα παλγνια τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ μετὰ τσαύτης εὐπροσηγορίας καὶ τσαύτης ἐκφανοῦς εὐχαριστίας, ὡσαεὶ ἐλάμβανε τὴν παραγγελίαν ὀλοκλήρου φορτίου κεντητῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων.

Διερχόμενος τις τὴν ὁδόν, ἀφικνεῖται εἰς τὴν ἀγοράν,

(1) Εἶδος ἐρυθρᾶς ρητίνης τῶν Ἰνδιῶν.

ἥτις, ὡς ἐκ τῶν ἐξωγραφημένων, ἢ ἐπιπεχρυσωμένων τεχνροσῆμων, γεγραμμένων διὰ σιρικῶν, ἢ ἀγγλικῶν χαρακτῆρων, καὶ περ σινῶν ὄντων πάντων τῶν ἐμπορῶν, παρέχει τὴν ζωγραφικωτέραν ἀποψιν.

Τὸ ἰχθυοπωλεῖον συνίσταται ἐν τινὶ ὠραίᾳ διατάξει δεξαμενῶν, ἢ ὑδρείων, πλήρων ὕδατος ρέοντος καὶ διαυροῦς, ἐνθα ρήχεται πλῆθος ἰχθύων θαλασσίων, ἢ τῶν γλυκέων ὑδάτων. Οἱ ἰχθῦς οὗτοι παρέχουσι πάσας τὰς χρωματώσεις τοῦ οὐραίου τόξου καὶ τὰ παραδοξότερα τῶν σχημάτων. Ὁ ἀγοραστὴς κλίνωσιν πρὸς τὴν δεξαμενὴν ἐκλέγει τὸν ἰχθύν, ὁ ὁποῖος ἀρέσκει αὐτῷ· τότε συλλαμβάνουσιν αὐτόν, ὃν λαμβάνων μεθ' ἐαυτοῦ ἀπέρχεται.

Ὅτι προσβάλλει τὴν ὄρασιν ἐπὶ τῶν ἐκθεμάτων τῶν κρεοπωλείων, εἶναι ἡ ποσότης τῶν τρυφερῶν κρεάτων, ἐλάχιστα μὲν εὐαρέστων παρὰ τοῖς εὐρωπαίοις, Μιαν ὅμως ἠδέων παρὰ τοῖς ἰθαγενέσι. Τὰ διάφορα εἶδη τῶν κρεάτων εἰσὶ σειραὶ μυῶν εὐτραφῶν καὶ ροδοχρόων, ἀνηρητημένων ἀπὸ τῆς οὐρᾶς, στέφανοι ἐκ βατράχων ζώτων καὶ καλῶς τεθραυμένων διὰ τοὺς οἰνοφίλους τοῦ τόπου, μηροὶ καὶ πλευραὶ κυνῶν.

Ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Χόγκ-Κόγκ ὑπάρχουσι πολλὰ εἶδη τῶν ἡμετέρων εὐρωπαϊκῶν λαχαρικῶν, κρέας βόειον, ἢ προβάτειον, κρέας πτηνῶν, ἢ κυνηγεσίον, ὡὰ, καρποὶ περὶ τὰ πεντήκοντα διάφορα εἶδη, ὧν τὰ ἡμίση εἰσὶ ἰθαγενῆ καὶ ἰδιάζοντα τῇ Σίτη.

Ἐν τῇ Κίρς Ροδντ (ὁδῷ τῆς Βασιλευσσης), τῇ πρωτῆσιν ταύτῃ ἀρτηρίᾳ τῆς πόλεως, ὁ Θόμισων ἐσταμάτησεν ἀπέναντι σειρᾶς τινοῦ ἀπειροπληθῶν τεχνροσῆμων, ἐπὶ

τῶν ὁποίων ἐκτίθενται μεγάλοι ρωμαϊκοὶ γράμμασι οἱ τίτλοι καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας τῶν σινῶν καλλιτεχνῶν.

Ἐπεσκέψατο δὴ τῶν ἐργαστηρίων τούτων, τὰ τῶν φωτογράφων Ἀφὸγκ καὶ Ἀτίγκ.

Ὁ Ἀφὸγκ ἦτο ἄνθρωπος μικρόσωμος, χονδρός, παχὺς κοὶ ὑγιής, εἶχε νοῦν ἀνεπτυγμένον καὶ θαυμασίαν εὐαισθησίαν ἐν τῇ ἐκτιμῇσει τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων· τινες τῶν φωτογραφιῶν αὐτοῦ ἦσαν οὐ μόνον λίαν ἐπιτυχεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκλογὴν τῶν στάσεων. Εἶχεν ὡς βοηθὸν αὐτοῦ πορτογάλον τινά, ὅστις ἐδέχετο τοὺς εὐρωπαίους. Οὐδὲν ὁμως τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶχεν ἐκτεθειμένον παρὰ τῇ θύρᾳ.

Ὁ γείτων αὐτοῦ Ἀτίγκ, ἀπεναντίας, εἶχεν ἐκτεθειμένας ἐν τινὶ ὑελίδι περὶ τὰς εἴκοσι γελειογραφίας, τὰς μᾶλλον ἀπεχθεστέρας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, αἰτινές ποτε ἐξῆλθον ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ θαλάμου. Ὅμοιαι εἰδεχθεῖς εἰκόνες ἦσαν ἀνηρητημέναι ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ. Ἄπασαι αἱ εἰκόνες εἰσὶν ὀλοκληροπρόσωποι, διότι ὁ σίρηνς δὲν ἀρέχεται νὰ θέσωσιν αὐτὸν οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται πλαγίως, ἢ κατὰ τὰ τρία τέταρτα τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Δὲν πρέπει νὰ βλέπη τις αὐτόν, ὅτι ἔχει δὴ δύο ὀφθαλμοὺς, δύο ὦτα, καὶ ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἰδαρικὴν ἐκείνην ὠραιότητα, τὴν πανσέληνον ; !

Οἱ τοῖχοι τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ἀτίγκ ἦσαν πρὸς τοῦτοις κεκοσμημένοι διὰ ζωγραφιῶν ἐξ ἐλαιοβαφῆς· ἐν τινὶ δ' ἄκρᾳ ἦσαν ἀψησχολλημένοι καλλιτέχναι τινες ἐπεξερ-

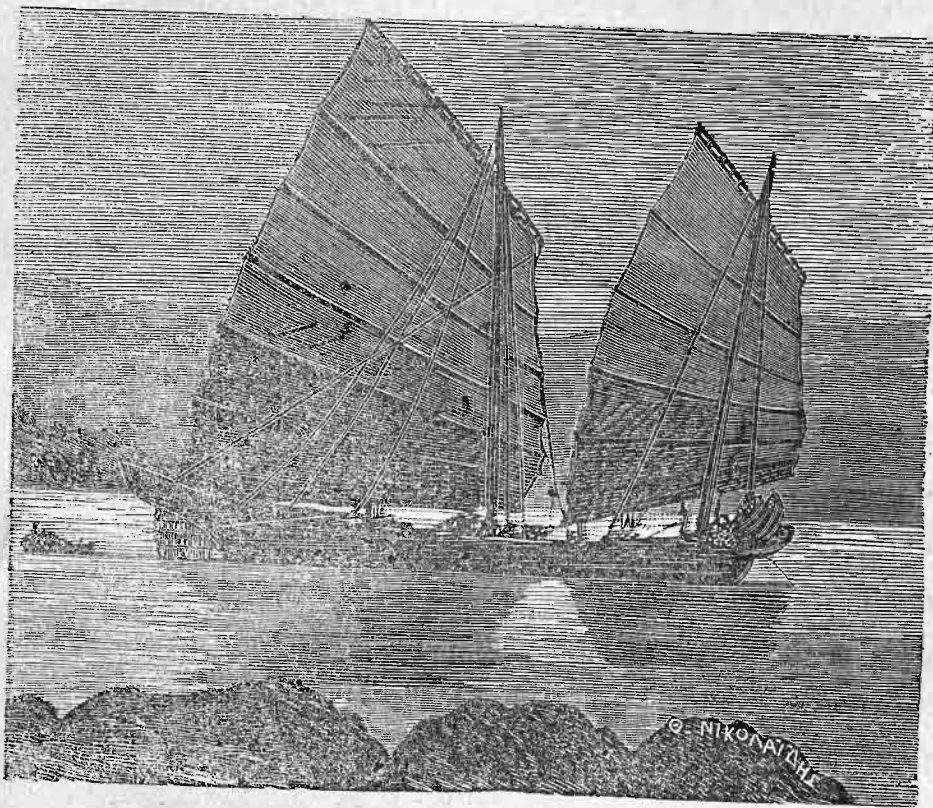
γαζόμενοι μεγάλας κεχρωματισμένας εἰκόνας, εἰλημμένας ἐκ πρωτοτύπων φωτογραφιῶν.

Δὲν ὑπάρχει ναύτης ἄγγλος, ὅστις προτίθεται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, χωρὶς νὰ ποθῇ νὰ ἀγοράσῃ καὶ τινὰ πράγματα πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ τῆς θαυμαστῆς χώρας τοῦ τεῖου καὶ τῶν χοιρίων κομῶν (1). Παρουσιάζει μικρὰν τινὰ φωτογραφίαν γυναικὸς ἐν τινὶ ζωγράφῳ καὶ παραγγέλλει αὐτῷ νὰ ζωγραφίσῃ αὐτὴν δι' ἐλαιοβαφῆς. Ἡ εἰκὼν αὕτη δέον νὰ ἐπεξεργασθῇ, νὰ τεθῇ ἐν πλαισίῳ καὶ νὰ παραδοθῇ ἐν τὸς δύο ἡμερῶν· ἅπασα δ' αὕτη ἡ ἐργασία νὰ μὴ ὑπερβῇ τὴν ὠρισμένην τιμὴν τῶν 20 φράγκων. Ὅπως δὲ ὅ,τι ἐν Σίρην γίτρεται, οὕτω καὶ ἡ ἐργασία ἐν τοῖς καταστήμασι τούτοις τῆς ζωγραφικῆς διαρεῖται οὕτως, ὥστε νὰ δίδῃ μέγα κέρδος δι' ὀλίγης ἐργασίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπάρχει εἰς καλλιτέχνης, ὅστις πρωτοσχεδιάζει, ἕτερος, ὅστις ζωγραφίζει τὰς χεῖρας, ἕτερος τὰ ἐνδύματα καὶ ἕτερος τὰ συμπληρωματικὰ μέρη τῆς εἰκόνας.

Ἐκ τῆς συνθέτου ταύτης ἐργασίας προκύπτει τὸ ἐξῆς· ἡ κνανὴ ἐσθῆς μετὰ κρασπέδου πρασίνου δὲν σχηματίζει οὐδεμίαν πτυχήν· εἶναι δὲ τοσοῦτο τεταμένη ὅσον ἡ λιθινὴ ἐσθῆς ἀγάμματός τινος· περιδέριον χρυσοῦν, τὰ μάλιστα στιλβόν, περικοσμεῖ τὸν τράχηλον· οἱ βραχιόνες εἰσι κεκοσμημένοι δι' ἀπαστραπτόντων ψελλῶν, οἱ δὲ δάκτυλοι διὰ δακτυλίων ἐπίσης λαμπρῶν καὶ περικοσμουμένων διὰ πολυτιμῶν λίθων. Αἱ τῆς κεφαλῆς τρίχες ἔ-

(1) Ἄγγλιστὶ Πίγκ-τ ἄϊλ· οὕτως ὠνόμασαν οἱ ἄγγλοι τοὺς πλοκάμους, εἴτινες κοσμοῦσι τὴν κεφαλὴν τῶν σινῶν.

χουσι μέλαν χρώμα, ὁμοιάζον πρὸς τὴν ἔβειρον, αἱ σάρ-
κες λευκότητα μαργαριτῶν, αἱ παρειαὶ εἰσιν ἐρυθραὶ ὡς
τὸ κιννάβαρι, καὶ τὰ χεῖλη ὡς τὸ ἴσγιρον· ὁ δὲ «Ζάκ»
καταβέλλεται ἐκ τοῦ ὑριστοσυγγήματος τούτου, ὅπερ μετε-

ΤΟ ΖΟΝΚ.

ποίησε τὴν γυναῖκα ἢ τὴν μηροστήν· αὐτοῦ εἰς εἶδος θεό-
τητος τῶν ναυτῶν.

Προχωρῶν πρὸς δυσμᾶς, κατὰ μῆκος τῆς Κίνας Ροῦντ,
ὁ Θόμισον ἀφικετο ἐν τινι συνοικίᾳ, Ἰαν θαυμάζομένη ὑπὸ
τῶν ναυτῶν πάντων τῶν ἐθνῶν, διότι ἀνὰ δὶ' ἔργαστήρια
ὑπάρχει καὶ ἐν οἰνοπωλείον.

Τὰ καταστήματα ταῦτά εἰσι τοῦ ἀθλιεστέρου εἶδους·
ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλα καὶ τούτων χειρότερα. Δὲν δύνα-
τοί τις, ἄνευ αἰσθήματος ἀποστροφῆς καὶ τρόμου, νὰ ρι-
ψῆ βλέμμα ἐντὸς τῶν ἐργαστηρίων, ἢ ἐστιατορίων τῶν
κατωτέρων τάξεων, ἐνθα συχράζουσιν οἱ ποιοῦμενοι χρῆ-
σιν τοῦ ὀπιου.

Ἄμα τις ἀφικνούμενος ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ, ἀμέσως ὀπισθο-
χωρεῖ ὡς ἐκ τῆς ἀκαθάρτου ἀτμοσφαιρας, πεπληρωμέ-
νης ὑπὸ καπνῶν ἐπιβλαβῶν, καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς ἐκ τῆς
θείας τῶν πελιδρῶν ὀπιοποτῶν, οἵτινες, ἐξηπλωμένοι ἐπὶ
σαρίδων ὄντες, εὐρισκόμενοι ὑπὸ τῆν ἐπήρειαν τοῦ ἐγιάλ-
του αὐτῶν, ὁμοιάζουσι μᾶλλον πρὸς τεθνεῶτας παρὰ
πρὸς ζῶντας.

Μεταξὺ τῶν δυστυχῶν τούτων, ὑπάρχουσιν τινες, οἵτι-
νες δίδουσι πέρασ τῇ ζωῇ αὐτῶν ἀπορροφῶντες μιγμά τι,
κατασκευαζόμενον ἐξ ὕδατος καὶ τέφρας ὀπιου. Καταβρο-
χθίζοντες τὸ δηλητήριον τοῦτο, μεταβαλοῦσι καὶ ἐξα-
πλοῦνται ἐν τῇ γωνίᾳ ὁδοῦ τινος, ἢ ἐπὶ σωροῦ κοριορ-
τοῦ, ὅπου ὁ θάνατος ἀμέσως καταλαμβάνει αὐτούς.

Ὅδοί τις, κατοικουμένη ἐν μέρει ὑπὸ σινῶν καὶ ἐν
μέρει ὑπὸ εὐρωπαίων, φέρει πρὸς τὴν Εὐτυχῆ Κοι-
λάδα.

Ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφου τινὸς εὐρίσκειται ναϊσκος ἀ-
γμερωμένος τῇ Κουὰν-Γιν, «Θεᾷ τῆς Εὐσπλαγχνίας», τι-
μιωμένη ἰδίᾳ ἐν Χόγκ-Κόγκ. Περὶ τῆς θεᾶς ταύτης θέλο-
μεν ὁμιλήσει πλατύτερον ἀλλαχοῦ.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι περιεστοιχισμένος ὑπὸ ὠραίων
δένδρων, καὶ σκιοφόρων περιπάτων. Ἐκ δὲ τῆς εἰσόδου

αὐτοῦ φαίνεται ἐκτεταμένη τις ἀποψις τοῦ λιμένος. Αἱ ἐκ γρανίτου κλίμακες αὐτοῦ εἰσι κατελημμεναι ὑπὸ ὀμίλου ἐπαιτῶν, οἵτινες ἐπωφελοῦνται ἐκ τοῦ δημοσίου ἐλέους, διότι καλῶς ἠξεύρουσιν οὗτοι, ὅτι δὲν ἐπικαλεῖται τις αὐτὸ σχεδὸν οὐδέποτε ματαίως, ὅταν ἀπενθύνηται τις πρὸς τοὺς βουδδιστάς.

Ἐπίσης ἐν τῇ Εὐτυχεῖ Κοιλιάδι ὑπάρχουσι τὸ κοιμητήριον καὶ τὸ πεδῖον τῶν δρόμων. Τὸ νεκροταφεῖον τοῦτο εὗρισκεται ἀκριβῶς ὀπισθεν τοῦ μεγάλου βήματος, ὅπου οἱ κοιμυόμενοι συνέρχονται ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἵνα παρενρίσκωνται ἐν τοῖς δρόμοις, οἵτινες πρὸ πολλοῦ χρόνου εἰσὶν ἐν τῶν ἰδρυμάτων, τῶν μᾶλλον ἀγαπητῶν τῆς ἀποικίας. Οἱ δρόμοι εἰσὶν ἡ μεγάλη ἐορτὴ τοῦ ἔτους, καὶ περιμένονται ἀνυπομόνως ὑπὸ τῶν κατοίκων. Οὗτοι, φαίνεται, ὅτι εὗρισκουσιν ἐν αὐτοῖς τὸ ἀντιστάθμισμα τῶν κόπων καὶ τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος, ὅπερ ἐγένετο αἰτία γὰρ δοθῆ κατ' ἀρχὰς τῷ τόπῳ τὸ ἐπίθετον «τάφος τῶν εὐρωπαίων».

Καίτοι οἱ νεκροὶ καὶ οἱ ζῶντές εἰσι οὕτω παραδόξως προσεπιτεθειμένοι ἐν τῇ ζωγραφικῇ ταύτῃ κοιλάδι, αὐτὴ ὅμως ἡ νῆσος θεωρεῖται σήμερον, ὡς εἰς τῶν ὑγιεινοτέρων σταθμῶν τῶν ἀκτῶν τῆς Σίτης καὶ δὲν ἀρμόζει πλέον αὐτῇ τὸ πένθιμον τοῦτο ἐπίθετον. Διὰ τῆς χρήσεως καλητέρας διαίτης, οἱ ὄροι τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ὑγείας ἐτροποποιήθησαν. Μεγάλαι φυτεῖαι δένδρων ἐγένοντο, καὶ αἱ φυτεῖαι αὗται οὐ μόνον κατὰ πολὺ ἐξωραίζουσι τὸν ζωγραφικὸν χαρακτῆρα τῆς νήσου, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ὑγείας τῶν κατοίκων.

Ὁ Θόμισων πληροφοροεῖ ἡμῖν, ὅτι ὄφεις τῶν ἐπικινδυνωδεστέρων εἰδῶν θαμιζουσι τοὺς λόφους καὶ τὰς ποσοφόρους κοιλάδας τῶν περιχώρων τῆς Χόγκ-Κόγκ.

Ἐγὼ αὐτός, λέγει, εὗρον ὄφιν κορδυλοφόρον (κόμπρα-ντὲ-καπέλλο (1)) μεταξὺ τῶν βράχων τῆς Οὐόγκ-νέι-Κόγκ. Ἐγὼ ἤμην ἔτοιμος ἵνα φωτογραφήσω τι, εἶδον μέλαν τι πρᾶγμα, τὸ ὅποιον ἐκινεῖτο μεταξὺ τῶν ποδῶν μου ἀποχωρίσας τὸν σκοτεινὸν θάλαμον ἐκ τῆς φωτογραφικῆς μου μηχανῆς, μετεχειρίσθη τὸν τρίποδα ὡς ὄπλον ἀμυντικὸν πρὸς ὑπεράσπισίν μου· ἀλλὰ τὸ ἔρπετόν ὑψῶσαν τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνορθῶσαν τὴν κορδύλην αὐτοῦ, διωλλοθήσε συρίζον ἀπὸ τοῦ βράχου ἐντὸς τῶν θάμων.

Ἰατρός τις ἱκανῶς γνωστός ἐν τῇ ἀποικίᾳ συνέλαβεν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τοῦ νοσοκομείου τρεῖς ζῶντας κόμπρα. Διεφύλαξεν αὐτοὺς ἐπὶ τινα χρόνον ἐντὸς κλωβοῦ, καὶ ἤρξατο ποιούμενος σειρὰν πειραμάτων Μαν σπουδαίων περὶ τῆς θεραπείας τῶν δηγμάτων τοῦ ἐπικινδύνου τοῦτου ἔρπετοῦ. Εἰς τῶν πρώτων, τοὺς ὀποιοὺς συνέλαβεν, ἦτο ὠραιότατος καὶ ἄπαντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μετέβησαν παρὰ τῷ ἱατρῷ ἵνα ἴδωσιν αὐτόν. Ἐπίσης καὶ ἐγὼ μετέβην παρ' αὐτῷ· ἀλλ' ὁμολογῶ, ὅτι ἡ περιέργειά μου ὀλίγον ἐψυχράνθη, ὅτε δειλὴν τινά, καθ' ἣν στιγμὴν ἠτοιμαζόμεθα γὰρ καθήσωμεν παρὰ τὴν τράπεζαν, μοι εἶπε μετὰ τοῦ ἀπαθεστέρου καὶ σπουδαιοτέρου τρόπου, ὅτι περιέμενεν, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τοῦ ἐτέ-

(1) Ὁ ὄφις οὗτος εἶναι ἐκ τῶν δηλητηριωδεστέρων, οἵτινες ὑπάρχουσιν· ὁ ὑπ' αὐτοῦ δακνόμενος δὲν ἐπιζῆ πλέον τοῦ λεπτοῦ τῆς ὄρας.

ρου κόμπρα, διότι τὰ ζῶα ταυτὰ εἰσι πάντοτε κατὰ ζεῦγος.

«*Ἄν παρατηρήσητέ που αὐτὸν ἐντὸς τοῦ δωματίου, εἶπε, μένετε ἡσυχος καὶ μὴ φοβηθῆτε· δὲν θέλει προσπαθήσει νὰ δάκη ὑμᾶς, παρ' ἂν κατ' αὐτοῦ ἐπιτεθῆτε· ἀλλὰ καὶ τότε θέλετε ἀκούσει αὐτοῦ νὰ συρίζη, καὶ ἐπομένως θέλετε ἔχει τὸν καιρὸν ν' ἀπομακρυνθῆτε ἀπ' αὐτοῦ.* Ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει, ἐπειδὴ ἡ θεραπεία τοῦ δῆγματος ἐπινοηχάνεται ἀμέσως, οὐδεμίαν ἐκ τούτου βλάβην περιμένεται.

«*Σχεδὸν καθ' ἣν στιγμὴν ὠμίλει, εἰσελθὼν ὁ προπαρασκευαστῆς αὐτοῦ ἀνήγγειλεν ἡμῖν, ὅτι ὁ ὄφρις ἐμφανισθεὶς, ἦτο ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ.*

«*Ἦδη, εἶπεν ὁ ἰατρός, ὀλίγη ἐπιδεξιότης τῶν χειρῶν καὶ δεξιότης πνεύματός εἰσι τὰ μόνα μέσα, ὧν ἀνάγκη ἔχομεν ἵνα συλλάβωμεν αὐτόν.* Ἐλθετε τάχιστα καὶ προσέχετε περὶ τὰς κινήμας ὑμῶν, διότι ὁ κόμπρα εἶναι ἅπαντα ταχὺς εἰς τὰς κινήσεις αὐτοῦ.

«*Μετέβημεν λοιπὸν ἐπὶ τοῦ θεάτρου τοῦ δράματος, ὅπου εὗρομεν τὸν ἐχθρὸν συνεσπειρωμένον ὑπὸ τινι σκευοθήκῃ. Παρὰ τὴν δισχιδὴν γλῶσσαν, τὴν ἀγριότητα καὶ τοὺς δηλητηριώδεις αὐτοῦ ὀδόντας, ἦτο ὠραίος καὶ κατάστικτος.* Ἐν τούτοις οἱ ὄφρις δὲν ἔζησαν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπὸ περιορισμῶν, ὥστε τὰ πειράματα, τὰ ὅποια ὁ ἰατρός ὑπέσχετο καὶ ἐκ τῶν ὁποίων τόσον σπουδαία ἀποτελέσματα περιέμενε νὰ ἐξαγάγη, ἐδέησε νὰ ἐγκαταλειφθῶσι».

Πρὸ πολλοῦ ὁ ἡμέτερος περιηγητῆς ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ τυφῶνά τινα. Ἡ εὐχὴ αὐτοῦ εἰσηκούσθη πολλάκις, δια-

μένοντος αὐτοῦ ἐν Χόγκ-Κόγκ. Ὁ τρομερὸς οὗτος ἄνεμος διασπᾷ τοὺς κάλως, καὶ τὰς στερεωτέρας ἀγκύρας, παρὰσύρει τὰ πλοῖα καὶ ἀναγκάζει αὐτὰ νὰ περιδινῶνται ὡς φύλλα. Ὁ Θόμσων εἶδε πλοῖα, ἅτινα, κατὰ τὴν ἐνσκηψίν τῆς καταιγίδος, εἶχον ἅπαντα αὐτῶν τὰ ἱστία κατατετυμμένα, τὰ καλώδια κατασυντετριμμένα, τὰς κεφαλὰς κατερριμμένας καὶ τοὺς ἰστούς αὐτῶν κατεσπασμένους μέχρι τοῦ καταστρώματος.

Διαρκούσης τῆς καταιγίδος, οἱ κάτοικοι κλείονται ἐντὸς τῶν οἰκημάτων αὐτῶν, στερεοῦσι καλῶς τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα καὶ περιμένουσιν οὕτω τὴν κατάπαυσιν τῆς καταιγίδος, φοβούμενοι, ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, μήπως ἐνσκήψῃ σφοδρότερος ἄνεμος τῶν προηγουμένων, καὶ, συμπαρασύρας τὴν οἰκίαν, καταθάψῃ αὐτοὺς ζῶντας ὑπὸ τὰ ἐρείπια.

Ὁ οὐρανὸς εἶναι τότε ζοφερὸς καὶ μολυβδόχρους· ἂν δ' ἡ ὄρμη τοῦ ἀνέμου φαίνεται ὅτι πρὸς στιγμὴν ἡσυχάζει, τοῦτο ὁμως συμβαίνει ἵνα ἐνσκήψῃ ἐκ νέου μετὰ μεγαλητέρας σφοδρότητος. Τὰ πλοῖα, συντετριμμένα, θαλασσοποροῦσι, παρεκκλίνοντα τῆς διακεχαραγμένης αὐτῶν πορείας. Τὰ σιρικὰ πλοῖα καὶ τὰ ἐλαφρὰ ἐμπορικὰ πλοίαρια ρίπτονται τότε ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ συνεπιωρεῦνται ὡς ὑπερμεγέθους ὄγκος ἐκβρασμάτων.

Τῷ 1870, ὁ Θόμσων, συνοδευόμενος ὑπὸ τριῶν κατοίκων τῆς Χόγκ-Κόγκ, ἐποίησατο ἐκδρομὴν τινα πρὸς τὸν βόρειον βραχίονα τοῦ Τσοῦ-Κιὰγκ (ποταμοῦ τῶν μαργαριτωῶν) ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καντόν.

Ἐπεσκέψατο κατ' ἀρχὰς τὴν Φατοσχάν, κέντρον τοῦ

βιομηχανικοῦ διαμερισματος τῆς μεσημβρινῆς Σίρης. Αἰ
 πρῶτισται ἐν αὐτῇ βιομηχανίαι εἰσὶν ἡ μαχαιροποιία
 καὶ ἡ τῶν σιδηρικῶν. Ἡ πόλις αὕτη, ἔχουσα 1600 μέ-
 τρων μῆκος, ἐμπεριέχει ὠραίας πλινθοκτίστους οἰκίας,
 αἰτινές εἰσι κατοικίαι τῶν ἰθαγενῶν ἐμπόρων, ναοὺς, ὧν
 τὰ ἐκ γρανίτου μέτωπά εἰσιν ἀλλοκότως γεγλυμένα, καὶ
 τὴν μεγάλην οἰκοδομὴν τοῦ τελωνεῖου. Ἄλλ' αἱ οἰκίαι
 τῶν προαστεῶν, τὰ ὅποια ὑπάρχουσι παρὰ τὴν ὄχθην
 τοῦ ποταμοῦ, εἰσὶν ἐκτισμέναι ἐπὶ χορδῶν πασσάλων,
 καὶ τὸ ἄχαρι αὐτῶν ἐξωτερικὸν εὐρίσκεται τὰ μάλιστα ἐν
 ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἡγεμονικὰς κατοικίας καὶ τὰ σύμβολα
 τοῦ πλοῦτου, ἅπερ ἀπαντῶσιν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς πό-
 λεως.

Οἱ περιηγηταί, διελθόντες διὰ τῆς Σαν-Σουί, χώρας
 ζωγραφικῆς, ἀνακαλεσάσας τῇ μνήμῃ τοῦ Θόμισων τὰς
 κάτω χώρας τῆς Σκωτίας, ἀφίκοντο εἰς τὴν πόλιν Τσίγκ-
 Γιάν, πλησίον τῆς ὁποίας εὐρίσκεται τὸ μοναστήριον Φι-
 Λαισζ, ἐν τῶν περιφημοτέρων τῆς μεσημβρινῆς Σίρης.

Ἐκ τῶν καθιερωμένων τόπων πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν,
 περιφημὸς εἶναι ἡ κοιλάς τῆς Τσίγκ-Γιάν. Βλέπει τις ἐν
 αὐτῇ χιλιάδας τάφων, ἀνυψουμένων ἐπὶ τῶν κλιτύων
 τοῦ λόφου μέχρι 240 μέτρων ὕψους. Ἐκαστος τῶν τά-
 φων εἶναι κεκοσμημένος ἐκ λίθινου μετώπου, ἔχοντος
 σχῆμα πετάλου, ἢ ἀναπανσίμου καθίσματος μετὰ ἐρί-
 σματος στρογγύλου.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ εἶναι ἐστρωμένον ἐκ γρανί-
 του καὶ διακεκοσμημένον ἐξ ἀνθέων, τεθειμένων ἐντὸς ὠ-
 ραίων ἀρθοδοχείων· οὕτως ἡ τέχνη προστίθησιν ἀρμονι-

κῶς τὰς χάριτας αὐτῆς ἔνθα ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν ἤδη
 τὰς χαριεστέρας αὐτῆς ὠραιότητας.

Πρὸς τὸ ἔϊερον μέρος τοῦ ποταμοῦ, στενὴ τις ἀτρα-
 πὸς ὠδηγεῖ πρὸς τινα δασώδη φάραγγα, ὅπου οἱ μοναχοὶ
 ἀπέρχονται ὅταν θέλωσι ν' ἀπομακρυνθῶσι τοῦ κόσμου,
 νὰ λησμονήσωσι τὴν ὑπαρξίν, τὰς διασκεδάσεις καὶ τοὺς
 κόπους αὐτῶν καὶ νὰ ἐξασκηθῶσιν ἐν τῇ ὑπερτάτῃ ταύτῃ
 ἀναπαύσει, ἣτις προσπελάζει αὐτοὺς πρὸς τὴν θεότητα.

Ἀπὸ τοῦ Φι-Λαισζ ὁ ποταμὸς διέρχεται διὰ φαράγγ-
 γων, μεγαλοπρεπῆ θέαν ἔχουσῶν, ὧν ἡ ὠραιότερα εἶναι
 ἡ ὀνομαζομένη «Μαγκ-Ἀσζ-Νάπ», ἡ φάραγξ τοῦ Τυ-
 φλοῦ.

Ἐν τῇ Γίγκ-Φεῶ, λέγει ὁ Θόμισων, ἐγενόμην μάρτυς
 θεάματος, ὅπερ μοὶ προὔξενησε τρόμον, καὶ ὅπερ οὐδέ-
 ποτε θέλει μοι εἶναι δυνατὸν νὰ λησμονήσω.

Ἡ πόλις Γίγκ-Φεῶ εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης
 τοῦ ποταμοῦ. Παρὰ τὴν βᾶσιν τῶν ἐξωτερικῶν τειχῶν
 ἐκτείνεται ἀπόταμός τις ὄχθη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει
 πᾶν εἶδος ὑποστάθμης καὶ ἀκαθαρσίας, ἀναδιδούσης, ὡς
 ἐκ τῆς ἐπηρείας τοῦ ἡλίου, ἀναθυμιάσεις, αἰτινες ἀναμ-
 φιβόλως δηλητηριάζουσι τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν πέριξ με-
 ρῶν. Διὰ βορβωρωδῶν ἀτραπῶν, ἀποφεύγοντες μετὰ
 προσοχῆς τοὺς βάλτους, οἵτινες ἦσαν πλήρεις λιμναζόν-
 των ὑδάτων, ἀφικόμαθα εἰς τινα τῶν θυρῶν, δι' ἧς εἰσήλ-
 θομεν ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἡ ὁδός, διὰ τῆς ὁποίας διηρ-
 χόμεθα ἦτο ἴσως στενὴ· αὕτη ἦτο ἄλλοτε λιθόστρωτος,
 τῆς ὁποίας ὁμως οἱ λίθοι ὡς ἐκ τοῦ χρόνου ἦσαν συντε-
 τριμμένοι καὶ ἐκτετοπισμένοι· προκειμένου δὲ περὶ τῶν

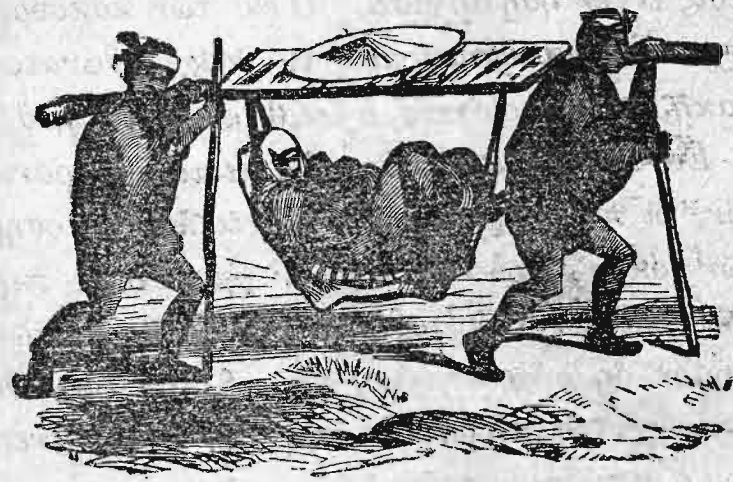
κατοίκων τῆς πόλεως, οὗτοι ἔφαλλοντο ρυπαροί, ροσηροί, σκυθρωποὶ καὶ πλήρεις ἀθυμίας. Ἄλλα τοῦτο ἦτο εἰσέτι οὐδὲν ἀπέναντι τοῦ ἀηδοῦς θεάματος, ὅπερ συνηρητήσαμεν ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς ἀγορᾶς. Ἐκεῖ, πράγματι, εἶδομεν ἐκτεθειμένα ἀπέναντι τῶν βλεμμάτων πάντων, τὰ πτώματα δύο ἀνθρώπων νεωστὶ τεθνεώτων. Τὸ σμῆνος τῶν μυϊῶν, τὸ ὅποσον κατεκάλυπτεν αὐτὰ καὶ ἡ δυσωδία τῆς πέριξ ἀτμοσφαιρας ἀπεδείκνυον, ὅτι ἡ χημικὴ ἀποσύνθεσις εἶχε ἤδη ἀρχίσαι. Ὁ εἰς τῶν κακούργων ἐκείνων εἶχε καταδικασθῆ εἰς τὸν διὰ πείνης θάνατον, ἐν τῇ φυλακῇ, ὅπου εὗρισκετο, ὁ ἕτερος εἶχε σταυρωθῆ.

Εἰς ἀπόστασιν 320 χιλιομέτρων ὑπεράνω τῆς Καντόν, οἱ περιηγηταὶ ἐπεσκέψαντο τὸν ἀξιοσημειωτότερον τῶν τόπων, τοὺς ὁποίους ἔτυχεν αὐτοῖς περιπτώσις νὰ ἴδωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου αὐτῶν. Τὸ περιφημον δηλαδὴ σπήλαιον τῆς Κονὰν-Γιν, θεᾶς τῆς Εὐσπλαγχνίας, περὶ τῆς ὁποίας ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος.

Τὸ σπήλαιον τοῦτο εἶναι φυσικόν τι ἄντρον κεκολλησμένον ἐν τῷ βάθει βαράθρου, τὸ ὅποσον εἶναι περιεστοιχισμένον ὑπὸ βράχων, ἀνυψούντων τὰς κορυφὰς αὐτῶν πολὺ ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ. Τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἄντρον ἐκτείνεται μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος τὸ δ' ἐσωτερικὸν αὐτοῦ, ἐν πολλοῖς μέρεσιν ἐμεγεθύνθη συνεπεία τῶν γενομένων ὀρυγμάτων, ἐνῶ ἐν ἑτέροις ἔκαμον τὰς ἀναγκαίας κατασκευὰς ἵνα ἐγείρωσι θυσιαστήριον πρὸς τιμῆν τοῦ Βούδδα. Εὐρὺ ἄνδρον ἐκ γρανίτου, ἐφ' οὗ ἀνέρχεται τις διὰ λιθίνης κλίμακος, φέρει εἰς τὴν ἀνωτέραν ἀθουσαν, ὅπου φαίνεται ἡ θεὰ καθημένη ἐπὶ ὑπερμεγέθους

ἄρθου λωτοῦ. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο, καθὰ βεβαιοῦσι, δὲν εἶναι προῖον ἀνθρωπίνης ἐργασίας· ἀλλὰ, κατὰ τὴν παράδοσιν, εὗρέθη οὕτως ἐντὸς τοῦ ἄντρον.

Οἱ ἱερεῖς λέγουσιν, ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τοῦ κόσμου, ἦτοι ἐν Σινῇ, ἡ θεὰ τῆς Εὐσπλαγχνίας ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον ὡς θυγάτηρ σίκου τινὸς ὀνομαζομένου «Σι-Κιν»· ἀλλ' ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀνθρώποις ὡς θυγάτηρ τοῦ αὐτο-

ΦΟΡΕΙΑ ΙΝΔΟΣΙΝΙΚΑ.

κράτορος Μιάο-Τσουάγκ. Ὁ ἄρχων ἠθέλησε νὰ ρυμψευθῆ αὐτήν, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἰσχυρογνώμονος ἀρνήσεως αὐτῆς, φανερὰς παραβάσεως τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς Σινῆς, ὁ πατὴρ ἐθανάτωσεν αὐτήν. Ἡ πρᾶξις αὕτη, παρὰ τὰς προβλέψεις τοῦ Μιάο-Τσουάγκ, κατέστησε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, ὀλίγον βραδύτερον, ἀξίαν τῆς ὑψηλῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε κατέχει. Ἡ Κονὰν-Γιν κατηλθεν

εις τὸν Ἄδην, ὅπου ἡ παρουσία τοῦ θεοῦ τούτου τύπου τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς ωραιότητος παρήγαγεν ἀκαριαίαν ἀναστάτωσην. Τὰ βασιανιστήρια ὄργανα κατέπεσον ἐκ τῶν χειρῶν τῶν δημοῶν, οἱ καταδικασμένοι ἠλευθερώθησαν καὶ ὁ Ἄδης μετεβλήθη εἰς Παράδεισον.

Σήμερον ἡ θεὰ ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ἐκ λωτοῦ κατασκευασμένου θρόνου, ἐπὶ τοῦ ὀποίου κάθηται, ρίπτει ἐπὶ τοῦ κόσμου βλέμμα συμπαθείας. Φαίνεται ὁμως, ὅτι ἔχει μεγάλην ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως.

Ἐπαρελθὼν ὁ Θόμσων εἰς Σὰν-Σουί, ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ μέρους τούτου μόνος, προτιθέμενος νὰ μεταβῇ εἰς Καρτόν. Κατῆλθε, ταξιδεύων δι' ἀλιευτικοῦ τιρος πλοιαρίου μέχρι τῆς Φάτσχαν, μετὰ πολλῶν ἄλλων πλοιαρίων τοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἐπὶ τῶν ὀποίων ἦσαν σίραι ἐμποροί. Θελήσας ὁμως ν' ἀποβιβάσθῃ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἵνα περιπατήσῃ ἡσύχως διὰ τῆς πόλεως, προσεβλήθη ὑπὸ χυδαίου σμήνους ἀνθρώπων, τὸ ὅποιον ἔσπρωξεν αὐτὸν μέχρι τοῦ ποταμοῦ. Εὐτυχῶς ὁμως ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τιρος πλοιαρίου ὑπὸ δύο ρωμαλέων γυναικῶν, αἵτινες ἀπεμακρύνθησαν τῆς παραλλας, τῇ βοήθειᾳ τῶν κωπῶν, καὶ διεφύλαξαν αὐτὸν ἕως ὅτου εὗρε λέμβον τινα ταχυπόρον, ναυλονμένην, δι' ἧς διηυθύνθη πρὸς τὴν Καρτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Καντόν. — Μακάο. — Ἄμόκ.

Ἡ πρώτη αὐθεντικὴ ἐπίσημος ἐξιστόρησις, ἣτις ὑπάρχει περὶ τῆς ἐπαρχίας Καρτόν (Κουάγκ-Τσύγκ), ἀνέρχεται μέχρι τοῦ ἔτους 1122 πρὸ Χριστοῦ. Κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα μετὰ Χριστὸν ἤρξαντο ἐρχόμενοι οἱ βουδδισταὶ ιεραπόστολοι, ὅτε ἰδρῦθη ἐν τῷ τόπῳ ἡ σήμερον ἰσχύουσα αἵρεσις. Συνεπελά δὲ τοῦ βουδδιστοῦ τούτου προσηλυτισμοῦ, συνήφθησαν ἐμπορικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Σίνης (1).

Ἡ πόλις Καρτόν εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς βορείου ὄχθης τοῦ ποταμοῦ τῶν Μαργαριτῶν εἰς ἀπόστασιν 145 σχεδὸν χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ἐν τῷ λιμένι αὐτῆς δύνανται νὰ εἰσέλθωσιν, ἐν πάσῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους, τὰ μεγαλύτερας χωρητικότητος πλοῖα. Ἐχει δὲ σχεδὸν ἑνὸς ἑκατομμυρίου κατοίκους.

(1) Μέχρι τοῦ 1842, ἡ Καρτόν ἦτο ὁ μόνος σιτικὸς λιμὴν, ὅστις ἦτο ἀνοιχτὸς τοῖς εὐρωπαίοις. Τὸ δὲ μονοπώλιον τοῦ ἐμπορίου ἦτο μεταξὺ τῶν χειρῶν δεκατεσσάρων σινῶν ἐμπόρων (Λόγκ). Οἱ πορτογάλοι ἐγένοντο ἐκεῖ δεκτοὶ τῷ 1517, οἱ δὲ ἄγγλοι τῷ 1634. Καταληφθεῖσα πρὸς καιρὸν ὑπὸ τῶν ἄγγλων τῷ 1841, ἐβομβολήθη ὑπ' αὐτῶν τῷ 1856. Τὸ ἐπόμενον ἔτος κατελήφθη ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν στόλων, οἵτινες συνέκριντο ἐξ ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν πλοίων, ὡς ἐκ τῆς προσβολῆς τῶν σινῶν κατὰ τῶν ἀγγλικῶν ἐμπορικῶν πλοίων.

Οἱ κῆποι τοῦ Φατῆ, εὐρισκόμενοι πορὰ τιμὴ μικρῶ βρα-
 χιονι τοῦ ποταμοῦ, ἢ παρὰ τιμὴ μικρῶ ὄρμῳ ἐπὶ τῆς δε-
 ξιάς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, εἰσὶ φυτωρεῖα δένδρων, δει-
 δρυλλίων, ἢ ἀρθέων. Ὡς δὲ τὸ πλεῖστον τῶν σιρικῶν κῆ-
 πων, οὕτω καὶ αὐτοὶ κατέχουσιν ἕκτασιν ἰκανῶς περιορι-
 σμένην καὶ διηυθετημένον εἰσὶν οὕτως, ὥστε τὰ ἀναπαρι-
 στῶσι μεγάλας τοπογραφίας ἐν μικρῶ σχήματι. Αἱ δει-
 δροστοιχίαι ἐκεῖ εἰσὶν ἐκ προθέσεως στεραὶ ὑπάρχει
 πλῆθος δένδρων ραννοφυῶν καὶ δειδρυλλίων ἀτρόφων,
 μικροὶ λόφοι βραχῶδεις, ἔχορτες ἐπὶ τῶν κορυφῶν αὐτῶν
 μικροὺς ναοὺς καὶ μικρὰς παγκόρτας (1), μικροὺς
 βάλτους, ὁμοιάζοντας πρὸς λίμνας καὶ μικρὰ ρυάκια,
 παρεμφερῆ πρὸς ποταμούς, ἐπὶ τῶν ὁποίων, ἔνθεν κακει-
 θεν, ὑπάρχουσιν μικραὶ γέφυραι, ἐξ ὥραων μαρμάρων
 κατεσκευασμένοι καὶ πρὸς ἀθύρματα ὁμοιάζουσαι. Μετὰ
 τὰ ὥρατα καὶ σπάνια ἄρθη, τὰ ὁποῖα ἐκεῖ ὑπάρχουσιν, τὸ
 παραδοξότερον τῶν πραγμάτων, ὅπερ δέον τις τὰ ἴδη ἐν
 τοῖς φυτωρείοις τοῦ Φατῆ εἶναι τὰ πολυάριθμα δειδρυλί-
 α, τὰ ὁποῖα εἰσὶ κεκλαδωμένα καὶ περικεκομμένα οὕτως,
 ὥστε τ' ἀναπαριστῶσι πλοιάρια, οἰκίας, δράκοντας κτλ.

Ὁ τρόπος, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζονται ἵνα ἐπιτύχωσι
 δένδρων ραννοφυῶν, εἶναι ἄξιός προσοχῆς. Ἐπὶ τιμὴ συνή-
 θους δένδρου λαμβάνουσι κατ' ἐκλογὴν ἕνα κλάδον, πέριξ
 τοῦ ὁποῖου ἐπισωρεύουσι φυτικὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν, προσ-
 αρμόζοντες περὶ τὸν κλάδον, διὰ τεμαχίου ὑφάσματος ἐν
 εἰδει σάκκου, διατηροῦσιν ἐν σταθερᾷ ὑγρᾷ καταστάσει,
 μέχρις ὅτου ὁ κλάδος ἐκφύσῃ ρίζας. Τούτου γενομένου,

(1) Ἄγαλμα τῶν εἰδωλολατρικῶν ναῶν τῶν σιρικῶν.

κόπτοντες τότε αὐτόν, φυτεύουσιν ἐν τῇ γῇ. ὁ δὲ κλάδος
 οὗτος γερόμενος οὕτω δένδρον ραννοφυές, φέρει μετ' οὐ
 πολὺ φύλλοι, ἄρθη καὶ κερπούς.

Ἐν Καρτὸν ἢ παραπολήσις τῶν ρομισμάτων πραγμα-
 τοῦται ἐν πλήρει ἡμέρᾳ χωρὶς τ' ἀρησυχῆ διὰ τοῦτο ἢ
 κυβέρησις. Ἐντὸς πολλῶν ἐργαστηρίων ἀναγινώσκεται
 ἢ γινωστοποίησις αὕτη: Σκρόφφιγκ τὼτ χιερ
 (ἐνταῦθα διδάσκεται ἢ τέχνη τῆς ἀνακαλύψεως τῶν κ-
 βλήλων ρομισμάτων). Οἱ τραπέζιται καὶ οἱ ἔμποροι εἰσι
 τῷ ὄντι ὑπόχρεοι τὰ ἔχουσι παρ' αὐτοῖς ἐπὶ ἀδρᾷ μισθο-
 δοσίᾳ πρόσωπον πεπειραμένον περὶ τὴν διάγνωσιν τῶν
 κινδύλων ρομισμάτων.

Μεταξὺ τῶν χειρῶν ἐργάτου καὶ εὐφυοῦς σίνου ρόμι-
 σμάτι, ἀξίας πέντε φράγκων, εἶναι ἀντικείμενον ἐργα-
 σίων τόσον ἐπιδεξιῶν, ὅσον καὶ ἐπικερδῶν. Οὐδὲν δύναται
 τὰ παραβληθῆ πρὸς τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ προιονίζειν καὶ
 χωρίζειν τὸ ρόμισμα εἰς δύο ἡμισθ, τοῦ ἐξάγειν ἐξ αὐτοῦ
 ὅλον τὸν ἄργυρον, τὸν ὁποῖον ἐμπεριέχει, πλὴν τῆς εἰκό-
 ρος καὶ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα μετὰ προσοχῆς
 ἀποφεύγει τὰ ἐγγίση, τοῦ πληροῦν τὰ δύο ἡμισθ διὰ τι-
 ρος ἀγενοῦς μετάλλου καὶ συγκολλᾶν ταῦτα ὁμοῦ τοιου-
 τοτρόπως, ὥστε τὸ ρόμισμα διὰ πάντα ἄλλον, πλὴν πε-
 πειραμένον τιμὴς κινδηλογνώστου, ἔχει τὸν ἦχον καὶ τὸ
 ἐξωτερικὸν αὐθεντικοῦ ρομισματος. Δὲν περιορίζεται ὁμοῦ
 μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἢ θρασυτέρας τῶν πράξεων αὐ-
 τῶν, διότι πολλάκις κατορθοῦσι τὰ κατασκευάζωσι ρομι-
 σματα, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσι πρὸς τ' ἀληθῆ, καίτοι ἔχουσι
 μόνον τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα αὐτῶν.

Ἡ Καρτόν δὲν ἔχει τόσον πολλὰς οἰκίας, ὅσον γενικῶς ὑποτίθεται. Τὸ κυκλικὸν αὐτῆς τείχος δὲν ἔχει περιμετρον ὑπὲρ τὰ 10 χιλιόμετρα· ἀλλ' ἔξω τῶν τειχῶν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πεδιάδι μεγάλα προάστεια, μεταξύ τῶν ὁποίων παρεμπιπτοῦσι μεγάλα ἐκτάσεις, ὧν αἱ μὲν καλύπτονται ἐκ δένδρων καὶ δειδροκηπίων, ἀποτελοῦντων τοὺς παραδείσους καὶ τοὺς κήπους τῆς πλουσίας τάξεως, αἱ δὲ εἰσι μεταβεβλημέναι εἰς κήπους βαλτώδεις. Πρὸς τούτοις παρὰ τὸν μεγαλοπρεπῆ ποταμὸν τῶν Μαργαριτῶν, ὅστις ρεῖ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ κυκλικοῦ τείχους, ὡς καὶ παρὰ τὸ σύμπλεγμα τῶν διωρῶν καὶ τῶν ποταμῶν, τὸ ὅποιον συγκινῶναι μετ' αὐτοῦ, ὑπάρχει πληθυσμὸς μᾶλλον ἀξιοσημείωτος ἴσως τοῦ τῆς πόλεως.

Ἐν Καρτόν, ὅπως καὶ ἐν Πεκίνω ἡ πόλις εἶναι διηρημένη εἰς δύο ἄνισα μέρη, ὧν τὸ μὲν ἐν εἶναι, ἢ μᾶλλον νομίζεται, ὅτι εἶναι, κατελημμένον ὑπὸ τῆς ταρταρικῆς φρουρᾶς καὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τὸ δὲ περιέχει τὰς κατοικίας τοῦ ἰδίου λεγομένου σιρικοῦ πληθυσμοῦ, ἢ τῶν ἐμπόρων.

Αἱ οἰκίαι εἰσὶ χθαμαλαὶ καὶ ὁμοίωσχημοὶ ἢ μορότοτος αὐτῶν ὄψις διακόπτεται, κατὰ μεγάλα διαστήματα, ὑπὸ τῶν ραῶν, τῶν ὁποίων αἱ ἐπιχρῶσοι καὶ γερλυμέναι στέγαι διαλάμπουσιν ἐν τῷ μέσῳ σεβαστῶν δένδρων, ὑπὸ τῶν παγκωρτῶν (1), ἢ τέλος ὑπὸ ὑψηλῶν τετραγωνικῶν πύργων τῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ δαρευσιτικῶν καθιδρυμάτων.

Ἐν τῇ χώρᾳ, ἐνθα ἡ ληστεία λυγαινεταὶ αὐτήν, ἢ δὲ ἀκηδία καὶ ἡ ἀνικαρότης τῆς κυβερνήσεως ἐκθέτουσι τὴν

(1) Νᾶων σιρικῶν.

ἰδιοκτησίαν εἰς συνεχεῖς κινδύνους, ἢ ἰδρύσεις τῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ δαρευσιτικῶν καταστημάτων εἶναι ἀναπόφευκτος. Ὁ μηνιαῖος τόκος εἶναι 3 0)0 διὰ ποσὰ μικρότερα τῶν 10 τάελ (1), διὰ δὲ ποσὰ μεγαλήτερα, ὁ μηνιαῖος τόκος εἶναι 2 0)0. Τὰ ἐπὶ ἐνεχύρῳ κατατιθέμενα ἀντικείμενα φυλάττονται ἐπὶ τρία ἔτη.

Ὀλίγον κατωτέρω τῶν ὑψωμάτων τῆς ταρταρικῆς συνοικίας εἶναι τὸ ἀγγλικὸν προξενεῖον, ἢ Γραμὲν (2). Τὸ ἴδρυμα τοῦτο εἶναι ἐκτισμένον ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου ἀρχαίων τινῶν ἀνακτόρων, καὶ σύγκειται ἐκ σειρᾶς οἰκοδομῶν ἰκανῶς ζωγραφικῶν, περιεστοιχισμένων ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους ὑπὸ κήπου, διερρυθμισμένου φιλοκάλως, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου ὑπὸ παραδείσου, ἐνθα ἐνδιαίτωνται ἔλαφοι.

Ἐκεῖ πλησίον εἶναι ἡ ἀρχαία ἐννεαόροφος παγκώντα, τῆς ὁποίας ἡ κατασκευὴ ἀποδίδεται τῷ αὐτοκράτορι Οὐοῦ-Τι, βασιλεύοντι περὶ τὰ μέσα τοῦ 5' αἰῶνος μ. Χ. Ἡ παγκώντα αὕτη ἔχει σχῆμα ὀκταγώνου καὶ ὕψος ὑπὲρ τὰ 50 μέτρα. Κατὰ τὸ 1850, ἄγγλοι ναῦται, ἐπὶ κινδύνῳ τῆς ἐαυτῶν ζωῆς, ἀνέβησαν διὰ κλιμακῶν τὸ λιαν παλαιὸν καὶ κλονούμενον ἀρχαῖον τοῦτο ἴδρυμα· ἡ ἱεροσύλλα αὕτη προὔξερησε τὴν ζωηροτέραν ἀπαρέσκειαν τοῖς σίραιοις, οἵτινες ἀποστρέφονται νὰ βλέπωσι τὰς ἐαυτῶν κατοικίας, θεωρουμένας ἄνωθεν καὶ μάλιστα ὑπὸ πλήθους ξένων ναυτῶν, τῶν «διαβόλων πυροφάγων».

(1) Τὸ τάελ εἶναι νόμισμα ἀργυροῦν. Ἰσχύει 38 σχεδὸν γράμμα καὶ ἀξίον 7—8 φράγκα.

(2) Τὸ ὄνομα Γραμὲν δίδεται ἐν πᾶσι τοῖς ἰδρύμασιν. ἄτινα χρῆσι μένουσιν ὡς διαμορῆ τῶν καθεστηκῶν ἀρχῶν.

Ὁ Θόμισων, κατερχόμενος ἐκ τοῦ λόφου καὶ διευθυνόμενος πρὸς μεσημβρίαν διὰ τῆς κυρίας ὁδοῦ τῆς πόλεως, ἐξέστη ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ καὶ τῷ πλούτῳ τῶν καταστημάτων. Οἱ ἄνδρες, οἵτινες διήρχοντο διὰ τοῦ μέρους, ἐκείνου ἦσαν ὑψηλοί, εὐεῖδες καὶ ὑγιεῖς τὴν ὕψιν· αἱ δὲ γυναῖκες δὲν εἶχον τοὺς πόδας παραμειορφωμένους κατὰ τὸν σινικὸν τρόπον. Ἐνθεν δὲ κἀκείθεν, ὑψηλοίσχυροι καὶ εἴρωστοι στρατιῶται, ἀναγνωρίζομενοι ἐκ τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν στολῆς· οὗτοι καταγόμενοι ἐκ τοῦ πάλαι ποτὲ γενναίου ταρταρικοῦ στρατοῦ, ἐδιδάχθησαν ὑπὸ ξένων διδασκάλων, καὶ, καθὰ λέγεται, εἰσὶ ἔξοχοι στρατιῶται.

Οἱ ἐργοστασιάρχαι, οἶμαι ἅπαντες, εἰσὶ τίμιοι, φιλόποροι καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πεπαιδευμένοι.

Ὁ Θόμισων, συνελθὼν εἰς ἑαυτὴν ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, διήλθε διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν Φαρμακοποιῶν· ἐκεῖ τὰ ἐργαστήρια εἰσι σχεδὸν ἅπαντα ὅμοια ἀλλήλοις καὶ χωρίζονται τὰ μὲν ἀπὸ τῶν δὲ δι' ἀπλῶν ἐκ πλίνθων τοίχων. Ἀπέναντι τῆς θύρας, ἣτις εἶναι πρὸς τὴν ὁδόν, ὑπάρχει τράπεζά τις ἐκ γρανίτου, ἐφ' ἧς δεικνύνται τὰ ἐμπορεύματα τῷ ἀγοραστῇ. Ἐπίσης ἐπὶ τινοῦ βάθρου ἐκ γρανίτου ὑπάρχει τὸ μέγα κάθετον τεχνόσημον, κόσμημα ὑποχρεωτικὸν παντὶ σινικῷ ἐργαστηρίῳ. Πρὸς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ ἐργαστηρίου ὑπάρχει βωμίσκος, ἀφιερωμένος τῇ θεότητι, τῇ ἐφορώσῃ ἐπὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐμπορίου, τοῦ ἐξασκουμένου ἐκεῖ. Καθεκάστην, ὅταν ἀνοίγῃ τὸ ἐργαστήριον, προσφέρουσι τῇ θεότητι ἐκείνῃ τὰς ὀφειλομένας τιμὰς καὶ ἀνάπτοισιν αὐτῇ μικρὸν τεμάχιον λιβαρωτοῦ,

ὅπερ καλεῖ βραδέως ἐντὸς ὀρειχαλκίτου δοχείου, τεθειμένου ἀπέναντι τοῦ βωμοῦ.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ἐργαστηρίου βλέπει τις συχνάκις ὥραλας τραπέζας ἐκ ξύλου βεβερεικωμένου καὶ γερλυμμένας φαρμακοθήκας. Ἐν τῷ βάθει εἶναι τὸ γραφεῖον τοῦ λογιστοῦ, χωριζόμενον διὰ κυκλιωτοῦ διαφράγματος.

Ἡ ΝΗΣΟΣ ΣΙΓΚΑΠΟΡΗ.

τος ἐκ ξύλου, παριστῶντος φυτὰ ἀναρριχώμενα. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, προδηλότατα, ὑπάρχουσιν αἱ χάλκιναι πλάστιγγες μετὰ τῶν βαρῶν αὐτῶν, ἀπαστρέπτονσαι πάντοτε ἐκ τῆς καθαριότητος καὶ κεκοσμημένοι ἐξ ἐρυθρῶν ἐριούχων. Αἱ πλάστιγγες αὗται χρησιμεύουσιν ἵνα ἱσχυρίζωσι τὸν ὑπὸ μορφῆν ράβδων ἄργυρον καὶ τὰ τε-

μάχια τῶν πολυτίμων μετάλλων, ἅτινα χρησιμεύουσι ὡς τρέχον καὶ κυκλοφοροῦν νόμισμα ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Καντόν.

Τὰ τεχνόσημα τῶν ἐργαστηρίων οὐ μόνον παρέχουσι τὴν ὑπερηφάνειαν τοῖς ἰδιοκτηταῖς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χαρὰν τοῖς σπουδασταῖς τῆς σιρκιῆς γλώσσης. Τὰ τεχνόσημα ἐκεῖνα δύνανται νὰ θεωρῶνται ὡς ὠραία παραδείγματα τῆς φιλολογίας ἐκείνης τῆς ὁδοῦ τῶν Φαρμακοποιῶν. Ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐρεθῇ σχέσις τις οἰαδήποτε μεταξὺ τῶν ἐπιγραφῶν ἐκεῖνων, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ποιητικῶν, ἀλλὰ πάντοτε ἐμφαντικῶν, δι' ὧν ἕκαστος τῶν ἐμπόρων προσπαθεῖ νὰ προσελκύσῃται τὴν προσοχὴν τοῦ διαβάτου, καὶ τῶν προϊόντων τῶν συνιστῶντων τὸ εἶδος τοῦ ἐμπορίου αὐτοῦ. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ἐμπορός τις, ὅστις πωλεῖ ἐδώδιμά τινα εἶδη ἔχει ἐπὶ τοῦ τεχνόσημου αὐτοῦ χαρακτῆρας, οἵτινες σημαίνουσι «Γρον-Κι», σῖμβολον τοῦ αἰωνίου.

Ἐν τινι ἐργαστηρίῳ γλυπτῶν ἐλεφαντόδοντος ἔδειξαν τῷ Θόμσων σφαῖραν τινα, συγκειμένην ἐκ σειρᾶς, θαυμαστικῶς ἐξεργασμένης, ἐννέα ὁμοκέντρων σφαιρῶν, συστρεφόμενων τῶν μὲν ἐντὸς τῶν δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἐλεφαντίνῳ ὄγκῳ. Αἱ σφαῖραι αὗται κατασκευάζονται χωρὶς προηγουμένως νὰ τέμνῳνται, ὡς κοινῶς νομιζέται, εἰς δύο ἡμισυ, ἅτινα ἐνούμενα ἀκολουθῶς φαίνονται ἀποτελοῦντα ἓν ὅλον. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐκτελεῖται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Ὁ ἐργάτης, ἀφοῦ προηγουμένως ἀπολεπτύρῃ τειμάχιόν

τι ἐλεφαντόδοντος καὶ δώσῃ αὐτῷ, τῇ βοήθειᾳ συνήθους τινὸς τροχοῦ, ἀρχαιοτάτης κατασκευῆς, σχῆμα ἐντελῶς στρογγύλον, προσαρμόζων ἐκ γέου τῆς σφαῖραν ἐπὶ τοῦ τροχοῦ, ἀνοίγει ἐπ' αὐτῆς ὀπὰς τινας. Τούτου γενομένου, λαμβάνων μίαν τῶν ὀπῶν τούτων ὡς κέντρον, εἰσάγει ἐκεῖ ἐργαλεῖον καμπυλόαιχιμον καὶ διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου σχηματίζει ἐντομὴν τινα πλησίον τοῦ κέντρον τῆς σφαῖρας ἀκολουθῶς λαμβάνων, διαδοχικῶς, πάσας τὰς ὀπὰς ταύτας ὡς κέντρον καὶ ἐργαζόμενος ὡς ἀνωτέρω, ἐπὶ τέλος παράγει ἱκανῶς μέγαν ἀριθμὸν ἐντομῶν οὕτως, ὥστε, τῶν ἐντομῶν τούτων συνειρημένων, ν' ἀποσπασθῇ μικρά τις σφαῖρα ἐν τῷ κέντρῳ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἅπασαι αἱ ἐσωτερικαὶ σφαῖραι, διαδοχικῶς, ἀποσπόμεναι, εὐρίσκονται αἱ μὲν ἐντὸς τῶν δὲ. Μετὰ ταῦτα ἄρχεται τῆς κατεργασίας αὐτῶν, συνισταμένης ἐν τῇ διαδοχικῇ ἀπασῶν τούτων γλυφῆ, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς κεντρικῆς μικρᾶς σφαῖρας. Ἡ κατεργασία αὕτη ἐκτελεῖται διὰ κομψοτάτων μακρῶν καὶ λεπτῶν ἐργαλείων· ἡ ἐργασία ἀποβαίνει εὐκολωτέρα, καθόσον φαίνεται, ὅτι γίνεται πολυπλοκωτέρα. Ἐπὶ τέλος ὁ ἐργάτης φθάνει εἰς τὴν ἐξωτερικὴν σφαῖραν, ἐν τῇ κατεργασία τῆς ὁποίας δίδει τελειότητα τόσον λεπτὴν, ὥστε νομιζει τις, ὅτι βλέπει σφαῖραν ἐκ τριχάπτου κατασκευασμένην.

Ἡ ἐργασία ὀλίγον ἐν Σινῇ ἀμολθεῖται. Ἴδου ὅ,τι κερδίζουσι συνήθως, κατὰ μῆνα, οἱ ἱκανοὶ ἐργάται : Οἱ ὑποδηματοποιοὶ λαμβάνουσι 18—19 φράγκα καὶ τὴν τροφὴν αὐτῶν· οἱ σιδηρουργοὶ 25 φράγκα· οἱ πρώτης τάξεως γλύπται τοῦ ἐλεφαντόδοντος 60 φράγκα· οἱ κεντη-

ταὶ τῆς μετὰξίης 18 φράγκα· οἱ χρυσοχόοι 40 φράγκα· οἱ ζωγράφοι 22—23 φράγκα.

Ἐν Σίρῃ αἱ πλούσιαι γυναῖκες δὲν ἔχουσι ἄλλην ἐρασχόλησιν, παρὰ τῆς οἰκιακῆς αὐτῶν οἰκονομίαν, δὲν ἔχουσι ἄλλην συναραστροφῆν, παρὰ τῆς τῆς οἰκογενείας αὐτῶν, ἢ τῆς συναραστροφῆς φίλων τιῶν. Καλλιερχοῦσι τὸν νοῦν αὐτῶν μέχρι βαθμοῦ τινοῦ, εἰσάγουσι αὐτὰς εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλολογίας, τῆς ποιήσεως, καὶ μαρθάρουσι αὐτὰς νὰ παίζωσι τὸ λούτ (1). Ἡ κυρία ὅμως αὐτῶν ἐργασία εἶναι ὁ καλλιωπισμὸς. Διέρχονται τὸν χρόνον αὐτῶν, βάζουσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν, κοσμεῖναι τὴν κεφαλὴν, καὶ συνδυάζουσι τὰς κινήσεις αὐτῶν τοιουτοτρόπως, ὥστε εἴτε κινεῖσαι τοὺς μικροὺς αὐτῶν πόδας ταχέως μετὰ μικρῶν βημάτων ἐντὸς τῶν οἰκημάτων αὐτῶν, εἴτε καθήμεναι, νὰ μὴ καταστρέφωσι οὐδόλως τὴν συμμετρίαν τῶν μεταξωτῶν αὐτῶν ἐνδυμάτων. Περὶ δὲ τῶν ἐθίμων τοῦ καλλιωπισμοῦ δὲν ἐπιτρέπεται αὐταῖς νὰ ἐρευνήσωσι νέα, διότι ταῦτα κανονίζονται δι' αὐτοκρατορικῶν θεσπισμάτων.

Ἐν δὲ ταῖς κατωτέραις τάξεσιν αἱ γυναῖκες οὐδεμίαν ἀνατροφῆν ἔχουσι. Ἐν ταῖς πεδιάσιν, ἐκτὸς τῶν φροντίδων τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, ἠναγκασμέναι εἰσι νὰ συμμετέχωσι τῶν κοπιωδῶν ἀγροτικῶν ἐργασιῶν τῶν ἀνδρῶν καὶ νὰ φέρωσι βάρη. Ἐν τῇ ἐξοχῇ, ὅπως καὶ ἐν τῇ πόλει, παρέχουσι αὐταῖς περισσοτέραν ἐλευθερίαν, παρὰ ταῖς θυγατράσι καὶ ταῖς γυναιξὶ τῶν πλουσίων.

(1) Τὸ λούτ ἢ τὸ λούτμερον, εἶδος μουσικῆς ὀργάνου.

διότι ἴνα κερδίωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα δὲν πρέπει νὰ συσχετίζωνται μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου;

Ὁ Θόμσων πρὶν ἢ ἐγκαταλεῖπει τὴν Καντὸν μετέβη πρὸς ἐπισκεψίαν τοῦ ναοῦ τῶν «πεντακοσίων θεῶν» ἀνεγερθέντος ὑπὸ τοῦ Μποντινταραμᾶ, μοναχοῦ βουδδιστοῦ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, περὶ τὰ 520 μ. Χ. Ὁ μοναχὸς οὗτος φαίνεται ἀπεικονιζόμενος ἐπὶ τῶν σινικῶν κυβλών τοῦ τείνου, ἀναπλέων τὸν Γιὰγκ-Τσέ-Κιὰγκ (ποταμὸν Κναροῦν) καὶ καθήμενος ἐπὶ τῆς σχεδίας αὐτοῦ, κατεσκευασμένης ἐξ ἰνδοκαλάμου.

Ὁ ναὸς οὗτος ἀνωκοδομήθη κατὰ τὸ 1755 ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ αὐτοκράτορος Κιὲν-Λούγκ. Περιέχει τὸ Ἀδ-χὰγκ-τάγκ, ἤτοι αἰθουσὰν τῶν ἀγίων. Τὰ οἰκοδομήματα τοῦ ναοῦ, τὰ οἰκήματα τῶν ἱερέων, αἱ Μναῖ καὶ οἱ κῆποι κατέχουσι σπουδαίαν ἔκτασιν.

Ὁ γηραιὸς ἀββᾶς ὑπεδέξατο τὸν περιηγητὴν μετὰ πολλῆς τῆς εὐπροσηγορίας καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐντὸς τῶν ἰδιαιτέρων αὐτοῦ δωματίων, ὅπου προσήνεγκεν αὐτῷ τέιον καὶ πλακούντια. Διέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐξετάζων συλλογῆν τινα νανροφυῶν δένδρων καὶ ἀρθούτων δενδρουλλῶν, τὰ ὅποια ὁ ἀββᾶς ἐκαλλιέργει ἐντὸς τῆς αὐλῆς, μεθ' ἧς συνεκοιῶνει ἢ αἰθουσᾶ αὐτοῦ. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς αὐλῆς ταύτης ὑπῆρχε δεξάμενῆ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ἐφαίετο λωτὸς ἢ ἱερὰ ἐν πλήρει ἀρθήσει. Οἱ χρυσιζοῦντες ἰχθῦς ἐφαίροντο ἐνθεν κάκειθεν μετὰ τῶν ἐνύδρων φυτῶν, κεχρωματισμένων ὄντων ἐκ τοῦ ὠραιότερου πράσινου χρώματος καὶ κυμαινόμενων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ὁ γέρον μοναχὸς σχεδὸν εὐλά-

θειαν προσέφερε τῷ κήπῳ αὐτοῦ, καὶ ἐξέφρασε τὴν μεγάλην αὐτοῦ εὐχαριστίαν, ἣν ἠσθάνετο, βλέπων ἕνα ξένον, ὅστις συμμετείχε τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνθη.

Τὰ ἀγάλματα, ἅτινα περικοσμοῦσι τὸν ναὸν ἐκεῖνον, καίτοι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰσιν ὑπερβαλλόντως ἀλλόκοτα, ἐκφράζουσι διὰ τῆς ποικιλίας τῶν στάσεων αὐτῶν, διὰ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ποικίλης ἐκφράσεως τῶν προσώπων, ἀκριβῆ γνώσιν τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου κλάδου τῆς τέχνης, τὴν ὅποیان δὲν δύναται τις γὰ εὖρη, πιστεύομεν, οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἐν Σίρῃ, καὶ τῆς ὅποίας ὁ χαρακτήρ εἶναι μᾶλλον ἰνδικός, παρὰ σινικός.

Μετὰ τὴν γενομένην ἐπίσκεψιν τῷ ναῷ τῶν «πεντακοσίων θεῶν» ὁ Θόμσων ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸν ποταμὸν διὰ μικρῶν σκολιῶν ὁδῶν, καὶ ἐναυλώσατο ἐν τῶν ναυλουμένων πλοιαρίων, ἅπερ εὗρισκει τις συσσωρευμένα ἐν πάσαις ταῖς προκυμαίαις.

Τὸ πλοιάριον τοῦτο, οὗτινος τὸ πλήρωμα συνέκειτο ἐκ τριῶν νεαρῶν, μετήνεγκεν αὐτὸν εἰς τι ζόνκ, ἔτοιμον δὲν πρὸς ἀπόπλουν διὰ τὴν Μακάο (1).

Ἡ Μακάο εἶναι ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ θέρους, ἐν τῶν μᾶλ-

(1) Ἡ Μακάο, σιριστὶ ὀνομαζομένη Νγκάο-μὲν, εἶναι ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς ἰδίας Σίρης, εὗρισκομένη ἐπὶ τινας χερσονήσου τοῦ κόλπου τῆς Καντὸν εἰς ἀπόστασιν 120 χιλιομέτρων ἀπὸ ταύτης τῆς πρωτευούσης. Αὕτη ἐδόθη τοῖς πορτογάλοις τῷ 1580 ὑπὸ τοῦ ἀυτοκράτορος Τοῦ-Τσογκ διότι ἠλευθέρωσαν τὸν τόπον ἔκ τινος τρομεροῦ ἀρχηγοῦ πειρατῶν. Ὁνομαστικῶς μὲν ἀνήκει αὐτοῖς, σίρης τις ὅμως μανδαρίνος ἐξασκεῖ ἐκεῖ ἐποπτείας γενικῆν. Περιέχει πληθυσμὸν 35,000 κατοίκων, τῶν ὁποίων χεθὸν αἱ 5000 εἰσὶ πορτογάλοι.

λον συχναζομένων μερῶν ὑπὸ τῶν ἄγγλων κατοίκων τῆς Χόγκ-Κόγκ.

Ἐν τῇ κομψῇ ταύτῃ πόλει δύναται τις γ' ἀπολαύη δροσερῶν θαλασσίων ἀνῶν, καὶ γὰ φαντάζεται περιπατῶν ἐπὶ τῆς Πραγία Γκράντ (Μεγάλῃς Θέσεως), ἣτις περικυκλοῖ κατὰ τὸ ἥμισυ ὄρμον τινα ἀληθῶς ζωγραφικόν, ὅτι αἰφνης μετηνέχθη ἐπὶ τῆς λιθοκτιστοῦ ἀκτῆς ἀρχαίου τινὸς παραθαλασίου ἄστεως τῆς Εὐρώπης.

Οὐδεὶς φαίνεται, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τῶν πρωτίστων ὁδῶν τῆς Μακάο. Αἱ οἰκίαι βεβαμμέναι εἰσὶν ἐκ παντὸς εἶδους χρώματος, τινὰ δὲ τῶν παραθύρων εἰσὶ περιβεβαμμένα δι' ἐρυθροῦ χρώματος, ὁμοιάζοντα πρὸς ὀφθαλμοὺς ἐκ φλογώσεως πάσχοντας, ἐπὶ προσώπων βεβαμμένων. Ἐκ τούτου δέ, αἱ θύραι τῶν οἰκιῶν εἰσιν εὐρεταί, αἱ κλημακες μεγαλοπρεπεῖς, αἱ αἰθουσαι εὐρύχωροι, μὲν εὐρύχωροι ἴσως ὡς πρὸς τὴν μικρόσωμον φυλὴν, ἣτις ἐν αὐταῖς κατοικεῖ. Ἡ φυλὴ αὕτη, λέγεται, ὅτι εἶναι πορτογαλική· ἀλλ' ἂν πρέπη ἐλευθέρως γὰ ὀμιλήσωμεν, ἢ σύγκρισις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνων καὶ τῶν νεωστὶ ἀφικομένων πορτογάλων, δὲν εἶναι ὑπὲρ τῶν πρώτων. Ἐχουσι τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου βαθύτερον τοῦ τῶν εὐρωπαϊῶν πορτογάλων, πρὸς δὲ καὶ τοῦ τῶν σινῶν.

Ἐξασκεῖται μὲν εἶδος τι ἐμπορίου ἐν τισὶ τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὸ ἐμπόριον τοῦτο εἶναι μὲν νεοαρκωμένον, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, φαίνεται, ὅτι ἔχει ζωὴν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ ταῖς οἰκίαις τῶν τυχηρῶν παιγνιδίων.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη γὰ εἰπεῖν τις, ὅτι τὰ τεῖχη ἔχουσι φρουροὺς εὐρωπαϊοὺς στρατιώτας· ὁ κρότος τῶν τυμπά-

νων καὶ τῶν σαλπύγγων τοιοῦτος εἶναι, ὥστε ξένος τις ἤθελεν εὐκόλως πιστεύσει, ὅτι τὰ στρατεύματά εἰσιν ἐν κινήσει, καὶ λαμβάνουσι τὰ ὄπλα ἵνα ἀποθήσωσι τὰς ἐφόδους σιρικοῦ τινος στρατοῦ.

Φαίνεται ἀληθῶς, ὅτι ἡ Μακάο εἶναι πόλις Μαν εὐλαβής. Οὐδέποτε οἱ κώδωνες παύουσιν ἐκεῖ ἠχοῦντες· τρεῖς δὲ τῆς ἡμέρας, ἤτοι τὴν πρωίαν, τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ ἑσπέρας, βλέπει τις τοὺς κατοίκους μεταβαίνοντας σωρηδὸν εἰς τὸν καθεδρικὸν ναόν, ἢ εἰς ἄλλους ναοὺς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν χρεῶν.

Ἄν ἡ Μακάο ἦναι σπονδαία, ὡς οὖσα τὸ μόνον καθίδρυμα τὸ ὅποιον, ἐκ πάντων ἐκεῖνων ἅπερ οἱ πρῶτοι θαλασσοπόροι ἰδρύσαντο ἐν Σίνῃ διατελεῖ ἀκόμη μέχρι σήμερον ὑπὸ τοὺς πορτογάλους, εἶναι ἐπίσης σπονδαία καὶ ὑπὸ ἄλλην τινα ἔποψιν, διότι, δηλονότι ἐν αὐτῇ ἐξωρίσθη ὁ ποιητὴς Κάμοενς (1), ὡς ἐπικρίνας, ἐν τινι σατύρῳ, τὸν ἀντιβασιλέα τῶν Ἰνδιῶν, καὶ διότι ἐκεῖ ἐποίησε τὰς «Λουζιάδας», τὸ μόνον ἐπεικὸν ποίημα, ὅπερ κατέχει ἡ πορτογαλικὴ φιλολογία.

Ἡ πρώτη πόλις, ἦν καθ' ὁδὸν ὁ Θόμσων ἀπήντησε πρὸς βορρᾶν ἦτο ἡ Σουατόου, ὅπου μετέβη διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς Χόγκ-Κόγκ. Ἡ Σουατόου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Καντόν, εἶναι ὁ λιμὴν τῆς πόλεως Χάο-τσέου-φου, ἐκτι-

(1) Ὁ Κάμοενς, γεννηθεὶς τῷ 1525, ἐν Λισβώῃ ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας, ἀπέθανεν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ὡς λέγεται, ἐν τῷ νοσοκομείῳ κατὰ τὸ 1579. Ἐν τῷ ποιήματι αὐτοῦ, ἐξυμρεῖ τὴν δόξαν τῶν πορτογάλων (λατινιστὶ Λ ο υ ζ ι τ ἄ ρ ι ο ν), τὰ κατωρθώματα καὶ τὰς ἀνακαλύψεις τοῦ Βάσκω δὲ-Γκάμα, καὶ τὸν θαλασσοπόρον πορτογάλον, ὅστις πρῶτος περιέλαμψε τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος τῷ 1497.

σμένῃ παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Χάν, εἰς ἀπόστασιν πενήκοντα χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἐν τινι τῶν εὐφορωτέρων περιφερειῶν τῆς ἐπαρχίας. Ἡ πόλις αὕτη εἶναι δυνατὸν ν' ἀποβῇ βεβαίως ἡ διαγωγικὴ ἀποθήκη τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἄνευ τῆς διαταράξεως τῶν φυλῶν τῶν ὁμόρων χωρῶν.

Ὁ λιμὴν τῆς Σουατόου δύναται γὰρ ἐμπεριλάβη πλοία τῆς μεγαλητέρας χωρητικότητος. Οἱ κάτοικοι τῆς ξένης ἀποικίας εἰσὶ διεσχορπισμένοι ἐπὶ σειρᾶς λόφων, ὁμοιόζοντων πελωροῖς σωροῖς σποδοῦ.

Ἡ ἰθαγενὴς συνοικία οὐδὲν ἔχει τὸ διακρίνον αὐτὴν τῶν σιρικῶν συνοικιῶν τῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τῆς Καντόν εὐρισκομένων. Ἄλλ' ἐξασκεῖται ἐν αὐτῇ ἡ ἀξιολογώτερα τῶν καλλιτεχνικῶν βιομηχανιῶν τῆς Σίνης, τουτέστι ἡ βιομηχανία τῆς ριπιδιοζωγραφίας.

Ὁ Θόμσων μετέβη παρὰ τῷ ὀνομαστοτέρῳ ἐργοστασίᾳ ἀρχῇ τῶν ριπιδίων τῆς Σουατόου, ὅστις ἔδειξεν αὐτῷ τινα τῶν ωραιότερων δειγμάτων τῆς ζωγραφικῆς ἐπὶ ριπιδίου, ὅπερ προσήνεγκεν αὐτῷ γὰρ ἴδη. Οὕτως ὁ Θόμσων εὐρίσκετο ἀπέναντι τῆς σιρικῆς τέχνης ἐν ἀπάσῃ αὐτῆς τῇ καθαρότητι καὶ ἀπλότητι δεικνυομένης, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης συναναμίξεως αὐτῆς μετὰ στοιχείων ξένων, ὅπως ἐν Χόγκ-Κόγκ. Ἡ τέχνη αὕτη ἐφάνη αὐτῷ ἀνωτέρα πάσης σκέψεως, ἦν περὶ αὐτῆς εἶχε συλλάβει ἐν ἑαυτῷ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης.

Ὅσον τις ἀναπλέει τὸ ρεῦμα τοῦ Χάν, τόσον φαίνονται αὐτῷ οἱ κάτοικοι σκυθρωπότεροι. Κατὰ τὴν περιόδον τοῦ Θόμσων ἡ εἰρήνη εἶχε ἀποκαταστῆ πρὸ ὀλίγου

χρόνου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ εἰς ἀπόστασιν 40—50 χιλι-
μέτρων ἀπὸ τῶν κατεδαφισμένων τειχῶν οἱ ἰθαγενεῖς εἶ-
χον γίνεαι εὐπροσῆγοροι καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ξένους (1).

Δὲν συνέβαιεν ὁμοῦς τὸ αὐτὸ καὶ ἐν Τσάο-Τσοῦ. Ἐκεῖ,
καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Θόμσων ἤρξατο φωτογραφῶν ἀρχαίαν
τινὰ γέφυραν, ἣτις ἐνοῖ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, πλῆθος
φωνασκοῦν διηυθύνθη μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν ὄχθην καὶ
ἐφώρμησε κατ' αὐτοῦ ριπτον χάλαζαν πετρῶν καὶ ἄλλων
τοιούτου εἶδους σωμάτων. Μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρ-
θωσε γὰρ ἐξαρμώσῃ τὸν σκοτεινὸν αὐτοῦ θάλαμον γὰρ λά-
βῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν τριποδοστάτην τῆς μηχανῆς καὶ γὰρ
ἐπιβιβάσθη ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου αὐτοῦ.

Ἡ γέφυρα αὕτη, τῆς ὁποίας ἡ φωτογράφησις παρ' ὄλι-
γον γὰρ παράσχη μεγάλας ζημίας τῷ ἡμετέρῳ καλλιτέ-
χνῃ, εἶναι κατεσκευασμένη ἐκ λίθων καὶ σύγκειται ἐκ
πολλῶν ἀψίδων, ἢ μᾶλλον ἐκ τετραγωνικῶν εισόδων, δι'
ῶν διέρχονται τὰ πλοίαρια. Ἐπὶ τῆς γεφύρας, ἐξ ἑκατέ-

(1) Ὁ Ζὲν-Δέν, διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας εἶχεν ἐξαποστείλει εἰς τὴν πε-
ριφέρειαν ἐκείνην, ἕνα στρατιωτικὸν μανδαρῖνον, ὀνομαζόμενον Φάγκ-
Γάω, ἀρχηγούντα ἐπὶ 2000 ἀνθρώπων. Ὁ μανδαρῖνος οὗτος ἐξετέλεσε
τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν οὐ μόνον βραχυχρονίως ἀλλὰ καὶ ἐνεργ-
ητικῶς. Ἐν τῷ χωρίῳ Γκῶ-Σοῦα, ἐπὶ παραδείγματι διέταξε γὰρ συλλά-
θωσιν ἀνθρώπων τινα ὀνομαζόμενον Κουὶν-Κόγκ καὶ ὑπεβαλε γὰρ παραδώσῃ
αὐτῷ 200 τῶν πρωτίστων ἐπαραστατῶν τοῦ χωρίου αὐτοῦ. Ὁ Κουὶν-
Κόγκ παρέδωκεν αὐτῷ 100 δυστυχεῖς ἐκλεγέντας ἀνθαιρέτως ὑπ' αὐτοῦ
ὡς ἰλαστήρια θύματα. Νέαι ἀπειλαὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν γὰρ παραδώσῃ ἀ-
κόμη τινας. Ἄπασα ἡ ὀρδὴ ἀπεκεφαλίσθη ἢ δὲ κεφαλὴ τοῦ Κουὶν-Κόγκ
ἔχρησένε πρὸς ἀξέσιν τοῦ σωροῦ τῶν ἀποτετμημένων κεφαλῶν. Ὑπὲρ
τὰ χίλια ἄτομα ἐθανατώθησαν διαρκούσης τῆς ἀξιωματιομένου ἐκστρα-
τείας τοῦ Φάγκ-Γάω.

ρου μέρους τῶν κρηλίδων, ὑψοῦται σειρὰ οἰκιῶν τῶν ὀ-
ποίων ἢ πρόσουφρις τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν ἐξωστῶν εἶναι
τοιαύτη, ὥστε, ὑπὲρ τὰ τρεῖς τέταρτα τοῦ ὀλικοῦ ὕψους,
αὐταὶ αἰωροῦνται ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ, καὶ φαίνονται
συνεχόμεναι μετὰ τῆς καθόλου οἰκοδομῆς μόνον ἐκ τοῦ
τοίχου τοῦ μετώπου, τὸ ὅπολον στηρίζεται ἐπὶ τῆς γε-
φύρας.

Ὁ Θόμσων ἀναχωρήσας ἀμέσως ἐκ τοῦ μέρους τούτου
τῆς ἐπαρχίας Καρτὸν κατέπλευσε πρὸς τὴν Σουατόου.

Ὁ πρῶτος ἐλεύθερος λιμὴν, τὸν ὅπολον ὁ Θόμσων ἤδη
ἀπήντησεν ἀναπλέων πρὸς βορρᾶν, ἦτο ἡ Ἀμόη (1). Τὰ
γεωλογικὰ συστατικὰ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς εἰσιν ὅμοια
πρὸς τὰ τῆς Σουατόου. Ὑπερμεγέθεις γρανιτικοὶ βράχοι
φαίνονται κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος· ἐπὶ δὲ τῆς πλεν-
ρᾶς ἐνδὸς τῶν βράχων τούτων, τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν
ἐστραμμένης, εἰσὶν ἐγγεγραμμένοι, διὰ μεγάλων χαρα-
κτῆρων, ἐπιγραφαί, ἐξιστοροῦσαι ἐπισήμους τινας πρά-
ξεις τῆς ἐγχωρίου ἱστορίας.

Ἐν τῇ Ἀμόῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ Σουατόου, αἱ οἰκίαι, ἐν
τῇ ἰθαγενεῖ συνοικία, εἰσὶ λίαν συμπετυκνωμένοι, ὁμοιά-
ζουσαι πρὸς θεατάς, οἷτινες ἐπιθυμοῦσιν ἅπαντες γὰρ κα-
τέχωσι τὴν πρώτην σειρὰν κατὰ μῆκος τοῦ ὄρμου. Πολ-
λαὶ τῶν οἰκιῶν τούτων εὐρίσκονται σχεδὸν ἐν καταστάσει

(1) Ἡ Ἀμόη, ἢ Ἐμούη, πόλις ἐκ 300,000 κατοίκων, εὐρίσκεται ἐπὶ
τῆς γῆσου Χία-Μέν (Πορθμοῦ τῆς Φαρμόλης), ἣτις ἀποτελεῖ μέρος τῆς
ἐπαρχίας Φοῦ-Κιάν, Ἄπὸ τοῦ 1842 (ὅτε ἐγένετο ἡ συνθήκη Νανκῶν) ἢ
εἴσοδος τοῦ λιμένος τῆς Ἀμόῃ ἐγένετο ἐλευθέρως πρὸς πάντα τὰ ἔθνη ἐνῶ
προγενεστέρως ἦτο ἐπιτετραμμένον γὰρ εἰσπλάσσειν εἰς αὐτὸν μόνον τοῖς
Ἰσπανοῖς τῆς Μαρίλλης.

κατερειπώσεως· ἢ ἐπιμήκης, σκοτεινῆ καὶ στενῆ ὁδός, ἣτις διέρχεται τὸ μέρος τοῦτο τῆς πόλεως εἶναι ἐστρωμένη ἐκ λίθινων πλακῶν, τοσοῦτον ὅμως ἐφθαρμένων καὶ τοσοῦτο κακῶς συνηρμοσμένων, ὥστε πανταχοῦ εἰσιν ἐσχηματισμένοι ὄπαί, πλήρεις βορβόρου· ἂν δὲ δὲν θέσῃ τις τὸν πόδα μετὰ πρόσοχῆς ἐπὶ τῶν σαλευομένων ἐκεῖνων πετρῶν θέλει πιτυλισθῆ διὰ τοῦ ἀπρεπεστεροῦ τρόπου.

Κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ἀνὰ δύο ἐργαστήρια αἰσθάνεται τις τὴν δυσωδίαν τοῦ διαλυομένου λίθου καὶ τῶν κρομμύων. Οἱ ψωραλέοι κύνες καὶ οἱ ἰσχυροὶ χοῖροι, οὓς ἠθέλε τις ἐνοχλήσει καθ' ὃν χρόνον καταγίνονται ἐν ταῖς ἀσχολλίαις αὐτῶν, ὑλακτοῦσι καὶ γρυλλίζουσι, καθόσον εἰς αὐτοὺς μόνους εἶναι ἀνατεθειμένη ἢ φροντίς τοῦ συνάξειν τὰς παρτὸς εἶδους ἀκαθαρσίας, τὰς ὅποιας ρίπτουσιν ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν, διότι ἐν Ἀμῶν δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλοι πράκτορες τῆς δημοσίου ὑγείας.

Ἡ συνοικία τῶν ξένων ἐμπόρων δὲν εἶναι κατὰ πολὺ ὠραιότερα τῆς ἀνωτέρω ὁδοῦ, τοῦλάχιστον ἐξωτερικῶς. Εὕρισκει τις ὅμως ἐν αὐτῇ γραφεῖα καλῶς διακεκοσμημένα, καταστήματα ὑπερπλήρη παρτὸς εἶδους προϊόντων καὶ τὴν ζωηρὰν εἰκόνα τῆς ἐμπορικῆς ἐργασίας καὶ ἐνεργητικότητος.

Τὸ τῆς εἰσαγωγῆς ἐμπόριον καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὑπόκεινται δυστυχῶς, ἐν Ἀμῶν, εἰς ἀνθαιρέτους φόρους διαμετακομίσεως, ἴδια εἰς τινα φόρον πολέμου ἐπὶ τῶν ξένων προϊόντων. Ὁ φόρος οὗτος, ὀνομαζόμενος λεκέν, ἐπιβλήθεις πρὸς κάλυψιν

τῶν γενομένων ἐξόδων ἕνεκα τῆς ἐπαραστάσεως τῶν Τάι-πὶγκ (1) καὶ δὲν κατηργήθη ἔκτοτε.

Ἡ παιδοκτορία εἶναι κοινοτέρα ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἀμῶν, παρὰ ἐν οὐδενὶ ἄλλο μέρει τῆς αὐτοκρατορίας. Ὑπολογίζεται, ὅτι ἡ παιδοκτορία ἀνέρχεται εἰς 25 0]0 ἐπὶ τῶν παιδῶν τοῦ θήλεως φύλου· οἱ ἰθαγενεῖς δὲν ἐξασκοῦσι ταύτην μυστικῶς· προβάλλουσι δὲ ὡς ἐπιχειρηματῆς πράξεως αὐτῶν ταύτης τὴν ὑπερβολικὴν αὐτῶν στέρησιν. Ὁ Θόμσον ἐπιβεβαίωσεν, τῷ ὄντι, ὅτι πρὸ τῆς ἐπισκέψεως τῶν κατοικιῶν αὐτῶν, οὐδέποτε ἐφάρτασθη τοιοῦτον βαθμὸν ἀθλιότητος. Ἀρῆρ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ εὕρισκόμενος 50 ἑκατοστὰ μόνον καθ' ἡμέραν δύραται τὰ κερδίλλη, καὶ τεχνίτης ἰκανὸς 80.

Τὸ νεκροταφεῖον τῶν πτωχῶν εὕρισκεται οὐ μακρὰν τῆς πόλεως, ἐπὶ τινοῦ λόφου. Ἐπὶ τῶν τάφων, ὄντων

(1) Ἡ ἐπανάστασις τῶν Τάι πὶγκ, ἀρξαμένη τῷ 1850, κατέπαυσε, μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη, διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν Εὐρωπαίων. Ἡ ἐπανάστασις αὕτη ἀπέβη λίαν ἀξιοσημείωτος ὡς ἐκ τῶν τρομερῶν σφαγῶν καθ' ἃς δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει οὔτε ἡ ἡλικία, οὔτε τὸ φύλον.

Τῷ 1864, ὅταν, πρὸ τιμῶν μηνῶν, ὁ Ναγκὲν ἔπεσε μεταδὺ τῶν χειρῶν τῶν αὐτοκρατορικῶν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ Πέν-Ουάγκ, ἦτοι τοῦ Οὐραρίου Βασιλέως ἐφαίνοντο κατεστραμμένα, ἢ τοῦλάχιστον σχεδὸν κατεστραμμένα, οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ συλλέξαντες ἀπάσας τὰς ἐαυτῶν δυνάμεις κατέλαβον τὴν Τσαγκ-τσου. Πόλιν ὑπαγομένην τῇ Ἀμῶν, τῆς Τσαό-τσου ὑπαγομένης τῇ Σουαίτσου. Μετὰ κάλην ἀπελπιστικὴν, ἡ πόλις ἀνεκτήθη ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν, καὶ ὁ βαρβαρὸς οὗτος πόλεμος κατέληξε διὰ σφαγῶν, τῶν ὁποίων ὁ τρῦμος οὐδὲν ἀναφαίνεται ἐν οὐδεμίᾳ τῶν σφηνῶν, αἰτίαις ἐμὸν τὰ χρονικὰ τῆς ἐπαραστάσεως τῶν Ται-πὶγκ. Ὅταν ἡ σφαγή κατέπαυσε, συνέλεξαν 254 κεφαλας, 231 κήμας καὶ ἰσοριθμια ὄστα, ἀνήκοντα τοῖς ἐπαρασταταῖς· ἀπεχθῆ τρῶπαια, τὰ ὅποια οἱ αὐτοκρατορικὸι στρατιῶται μετὰ δόξης κατέθεσαν πρὸ τῶν πτωχῶν τῶν ἀρχῶν.

ἄνευ ἐπιταφίων λίθων, ἄνευ τεχνητῶν χλοοφόρων γλω-
λόφων, ρίπτουσιν ἄσβεστον, μεμιγμένην μετὰ συντριμμα-
των ὑέλου, ἢ μετὰ τετρημένων ἀγγείων ἵνα ἐμποδίζωσι
τοὺς χολήρους καὶ τοὺς κύνας γὰ ἐκθάπτωσι τὰ πτώματα.

Ἐπί τιος γειτριάζοντος λόφου, ὁ Θόμισων εὖρε σειρὰν
μεγάλων πηλίνων ὑδριῶν, ἐν ἐκάστη τῶν ὁποίων ὑπῆρχε
εἰς σκελετός.

Ὁ Θόμισων κατὰ τινα τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ περιη-
γήσεων διήλθε διὰ τιος σκοτεινῆς στενωπῆς ὁδοῦ, ἔρθα
εἶδε τοὺς κατοίκους εὐθύμως καταγινομένους ἐν τιμ ὄλωσ
νέα δι' αὐτὸν βιομηχανία. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία
ἐρησχολοῦντο ἐν τῷ κατασκευάζειν ἄρθη τεχνητά, σπα-
ρίας ὠραιότητος, διὰ τῆς ἐντεριώρησ φρυτοῦ τιος τῆς
Φορμόζης, ἀραλλίας παπυριφέρας καλουμένου. Τὸ
φρυτὸν τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο, δι' οὗ κατασκευάζεται ὁ ἀναρ-
μοδίως καλούμενος χάρτης ἐξ ὀρύζης. Ἐντὸς ὄλων τῶν
οικιῶν, εἰς τὰς ὁποίας εἰσῆλθεν, εἶδε χιλιάδας ἀνθέων,
ρόδων, κρίνων, ἀζαλαίων, καμελλίων, τεθειμένων ἐντὸς
δισκων· τόσον δ' ἀκριβῶς ὡμοιάζόντων πρὸς τὰ φυσικὰ
ἄρθη, ὥστε ἠδύνατό τις γὰ ἐκλάβη αὐτὰ ὡς πραγματικά.

Οἱ πλούσιοι ἔμποροι εἶναι κατοικοῦσιν ἐντὸς ὠραίων
οικιῶν, ἐκτισμένων ἐπὶ τῶν παρακειμένων ὑψωμάτων.
Ἐπίσης ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τούτων εἰσὶν ἀνεγνηγεμένοι
ναοὶ καὶ μοναστήρια ἐπὶ τῶν ζωγραφικωτέρων τοποθε-
σιῶν, οὐσῶν μετὰξὺ ὑπερμεγέθων ἐκ γρανίτου βράχων,
ὧν αἱ κορυφαὶ ὑπέρκεινται τῆς πεδιάδος κατὰ πολλὰς
ἐκατοντάδας ποδῶν. Ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ βράχου, ἐπὶ τοῦ
ὁποίου εἶναι ἀνεγνηγεμένον τὸ μοναστήριον τοῦ Σέρφ-

Μπλάν (Λευκῆς Ἐλάφου), μετὰξὺ ἄλλων, βλέπει τις
ἐν θαυμασίᾳ ἀπόψει τὴν πόλιν, τὸν λιμένα καὶ τὴν νῆ-
σον Κοῦ-λάγκ-σοῦ, κατοικίαν τῶν περισσοτέρων εὐρω-
παίων. Αἱ οἰκίαι μετὰ τῶν κήπων αὐτῶν κατ' οὐδὲν ὑπο-
λείπονται τῶν οἰκιῶν, τὰς ὁποίας δύναται τις ν' ἀπαν-
τήσῃ ἐν Σιρῇ.

Ἡ νῆσος αὕτη, πρὸ δύο, ἢ τριῶν αἰῶνων, ἦτο ἐν τῶν
κέντρων, ἐφ' ὧν τὸ ξένον ἐμπόριον ἀνεπτύχθη, ἀλλὰ
μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἔλαβεν ἀληθῆ σπου-
δαιότητα.

Ἐπὶ τῶν λόφων τούτων εὕρισκονται οὐκ ὀλίγοι τάφοι
εὐρωπαίων, ὧν τινες χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος.

Τῇ 1 Ἀπριλλοῦ 1871 ὁ Θόμισων μετέβη διὰ τοῦ ἀτμο-
πλοίου ἀπὸ τῆς Ἀμόης εἰς τὴν Φορμόζην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Ἡ νῆσος Φορμόζη.

Ἡ νῆσος Φορμόζη, Ἡ Ὀρτα, ὅπως οἱ πορτογάλοι ὀνομάζουσιν αὐτήν, λέγει ὁ Θόμσον, εὐρισκομένη ἐν ἀποστάσει σχεδὸν 160 χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς ἡπείρου, ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τινος κατοικοῦ τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ὅστις, μᾶλλον ὀξύρους τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἡμέραν τινα ἔνωρις, ἵνα ἴδῃ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοιτα ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος (καὶ τοῦτο συνέβη πρὸ ἑκατοντάδων τινῶν ἔτων) τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων τῆς Φορμόζης. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τῶν αἰώνων τούτων οἱ σίραι, διελθόντες τὸν πορθμὸν, ἰδρῦσαντο ἀποικίαν ἐν τῇ νήσῳ, τῆς ὁποίας τοὺς κατοίκους ἀπώθησαν μέχρι τῶν μᾶλλον ἀπροσπελάστων μονήρων μερῶν τῶν ὀρέων.

Ἡ Φορμόζη ἐκτείνεται σχεδὸν κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν. Ἔχει σχεδὸν 400 χιλιομέτρων μῆκος καὶ 135 πλάτος. Ἐκ τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς νήσου ἐκτείνεται σειρὰ ὀρέων, ἥτις διαχωρίζει αὐτήν εἰς δύο κλιτῆας· αἱ δὲ ὑψηλότεραι καὶ ὀξείαι κορυφαὶ τῶν ὀρέων τούτων φθάνουσιν εἰς ὕψος σχεδὸν 3500 μέτρων. Ἡ δυτικὴ πλευρὰ καὶ μικρὸν μέρος τῆς βορείου ἄκρας τῆς νήσου κατοικεῖται ὑπὸ σινῶν, τὸ

δ' ὑπόλοιπον ὑπὸ φυλῶν ἀνεξαρτήτων. Ἡ νῆσος διοικεῖται ὑφ' ἑνὸς ταοτάη, ἐδρεύοντος ἐν Τάι-ούαν-φοῦ. Ὁ ταοτάη οὗτος, ὅστις διορίζεται ὑπὸ τῆς σινικῆς κυβερνή-

Ἡ ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΣΩΨΙΣ ΤΩΝ ΑΝΑΚΤΟΡΩΝ ΤΗΣ ΣΙΑΜ.

σεως, εἶναι, καθ' ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν, ὁ μόνος ἀξιωματικὸς τοῦ βαθμοῦ τούτου, ὅστις ἔχει τὸ προνόμιον τοῦ παρουσιάζεσθαι ἀμέσως πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς εἶναι σχεδὸν 3 ἑκατομμυρίων ψυχῶν,

ὄν 2 1]2 εκατομμ. εἰσι σῖραι τὸ δὲ λοιπὸν 1]2 ἰθαγενεῖς.

«Οἱ γεωλόγοι ὑποθέτουσιν, ὅτι ἡ νῆσος Φορμόζη ἦτο κατ' ἀρχὰς συννηρωμένη μετὰ τῆς στερεᾶς. Τὸ δὲ τειρον γὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, εἶναι, ὅτι ἡ Χλωρίς καὶ ὁ Φαῦρος (1) τῆς νῆσου ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν τῆς παραλλίας (2).»

Ὅταν τὸ ἀτμόπλοιο ἀφίκετο εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Φορμόζης, σῖρης τις ναυηγός, ἐπονομαζόμενος Ὀπιουμ, ὑποδεξάμενος, καθοδήγησε τὸν Θόμσων εἰς κατάληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν μέρος ἐν τῷ ὄρμῳ, εὐρισκόμενον εἰς ἀπόστασιν ἐνός, ἢ δύο χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Ὁ Θόμσων καὶ ὁ συνοδοιπόρος αὐτοῦ, ὁ ἰατρὸς Μαξουέλ, ἀπεφάσισαν γὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν λιμένα τῆς Τὰ-Κάω διὰ τοῦ πλοιαρίου τοῦ Ὀπιουμ.

Ὁ ναυηγός οὗτος ἦτο ὀνομαστὸς διὰ τὴν ἀτάραχον ἀπάθειαν καὶ τὸ ἀπτόητον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἐνεκα τοῦ ὁποῖου οὐδέποτε ὠπισθοδρόμει ἀπέναντι τῆς κινδυνωδεστέρας ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως. Ὡς δ' ἐκ τῆς λαθρεμπορίας, τὴν ὁποίαν ἐξήσκει ἐπὶ τοῦ ὀπλοῦ καὶ τῆς

(1) Ἡ μὲν Χλωρίς θεὰ τῶν ἀνθέων, ὁ δὲ Φαῦρος θεὸς τῶν ἀγρῶν.

(2) Συμπληροῦμεν τὴν ἀφήγησιν τοῦ συγγραφέως διὰ τῶν ἐξῆς : Τὸ σινικὸν ὄνομα τῆς Φορμόζης εἶναι Τάι-Ουάν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπίσης καὶ ὄνομα τῆς πρωτεύουσος αὐτῆς. Οἱ σῖραι ἐγκατέστησαν ἐν αὐτῇ τῷ 1430. Οἱ πορτογάλοι μεταβάτες εἰς αὐτὴν κατὰ τὸν 15' αἰῶνα, ἔδωκαν αὐτῇ τὸ ὄνομα Φορμόζην (Φ ο ρ μ ό ζ α = Ὀ ρ α ί α), ὡς ἐκ τῆς ὠραιότητος τοῦ κλίματος αὐτῆς. Οἱ ἰάπωνες καὶ οἱ ὀλλανδοὶ ἰδρύσαντο ἐν αὐτῇ ἀποικίας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17' αἰῶνος. Τῷ 1661 ὁ σῖρης πειρατὴς Καξίγκα κυριεύσας ὀλλανδῶν τὴν νῆσον ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1683. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ σῖραι ἀνεκτίθησαν αὐτὴν τῇ βοήθειᾳ τῶν ὀλλανδῶν.

παισιδηλίας τῆς πράξεως αὐτοῦ ταύτης, ἐδόθη αὐτῷ τὸ παρώνυμον, τὸ ὁποῖον ἔφερεν.

Λέγομεν δ' ἐν παρόδῳ, ὅτι ἡ σινικὴ φυλὴ ἀνέπτυξεν ἐν Καλλιφορνία ὡς πρὸς τὴν λαθρεμπορίαν τοῦ ὀπλοῦ θαυμασταν εὐφυίαν καὶ τοῦτο ἐγένετο παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἀστυνομικὴν ἀρχήν, τῆς ὁποίας ἡ ἐπαγρύπνησις δὲν ἠδύνατο γὰ ἐξασκηθῆ ἀυστηρότερον, ἐκτὸς ἂν πλέον ἠθέλον ὑποβάλλει τοὺς σῖρας καὶ πᾶν ὅ,τι οὗτοι κατεῖχον εἰς ἀληθῆ διέλισιν, ἵνα ἀποστᾶξωσιν ἐξ αὐτῶν τὸν κεκρυμμένον χυμὸν τοῦ ναρκωτικοῦ φυτοῦ. Ἐν τοσούτῳ ἄπαρτες αὐτῶν οἱ δόλοι ἀνεκαλύφθησαν καὶ τὸ ὀπιον, εἴτε κεκρυμμένον ὑπάρχει ἐντὸς αὐτῶν τῶν ξύλων τῶν κιβωτιῶν, τῶν κατεσκευασμένων μετὰ διπλοῦ πυθμέρος, εἴτε ἐντὸς τῶν πελυμάτων μεταξωτῶν ὑποδηματιῶν, εἴτε ἐντὸς τοῦ ὑπορράμματος βεβαμβακωμένης καὶ διεραμμένης ἐσθῆτος δὲν διαμετακομίζεται πλέον διὰ λαθρεμπορίας.

Διερχόμενος τὴν κυρίως πόλιν Τὰ-Κάω, ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς ἐξέστη ἐπὶ τῇ τροπικῇ αὐτῆς φύσει καὶ τοῖς σκιδέισι φοίνιξιν, οἵτινες ἀνεμιμνησκον αὐτῷ τὰ χωρίδια τοῦ Μαλαισίου Ἀρχιπελάγους. Προδήλως ὅμως μαλαίσοι δὲν κατῴκουν ἐκεῖ, διὰ τι μεγάλοι χοῖροι περιεφέροντο ἐλευθέρως ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, ἢ ἐκλαζον πρὸ τῆς θύρας τῶν καλυβῶν.

Ἐπὶ τέλους ἀφίκετο εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ αἰδεσίμου ἱεραποστόλου κ. Ρίτχην, ὅστις ὑπεδέξατο αὐτὸν διὰ τοῦ φιλικωτέρου τρόπου.

Τινὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων τῆς

Αμόης, ἔχουσιν ὑποκαταστήματα ἐν τῇ Γά Κάω· ὀπισθεν δὲ τῆς συνοικίας, τῆς ὑπὸ τῶν ξένων τούτων καταστημάτων κατειλημμένης, ὑψοῦται ὄρος, ἔχον ὕψος ὑπὲρ τὰ 300 μέτρα, ὀνομαζόμενον ὄρος τῶν Πιθήκων, ὡς ἐκ τῶν μεγάλων ζώων τοῦ εἶδους τούτου, τὰ ὁποῖα εἰσιν οἱ μύοι, ἀλλὰ πολυάριθμοι κάτκειοι τῶν μεμονωμένων ἐκείνων μερῶν.

Ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ὄρους τούτου, κατώρθωσε γὰ ἴδη ὁ Θόμσων ὄλον τὸν λιμένα τῆς Γά-Κάω. Διὰ τῶν παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας ἔκαμεν ἐκεῖ καὶ διὰ τῶν σπουδαίων μελετῶν, αἰτίαις ὑπ' αὐτοῦ ἐγένοντο ἐπὶ ἄλλων μερῶν, ἐξήγαγε τὸ ἐξῆς συμπέρασμα, ὅτι δηλαδή, ἂν τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐκπεπολιτισμένης τινὸς δυνάμεως μέρος τοῦ ἀμυώδους τεράγους, ὅπερ καταλαμβάνει καὶ περιορίζει βαθμηδὸν τὸ πρὸς ἀγκυροβόλησιν μέρος τοῦ ὄρμου, ἠδύνατο ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος ἢ ἀποδοῆ πρὸς ὠφελος τῆς ναυτηλίας, ὡς ἠδύνατο ἐπίσης γὰ ἐξαχθῆ καὶ ἡ ἰλύς, ἣτις εὕρισκετο σεσωρευμένη κατὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος. Κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, πλοιάριόν τι βυθιζόμενον ἐντὸς τοῦ ὕδατος 3 1/2—4 μέτρα δύναται, ἂν ὁ ἄνεμος καὶ ἡ παλιρροία ὦσιν αὐτῷ ἐνδοικῶς, γὰ διέλθῃ διὰ τῆς πλήρους βράχων εἰσόδου.

Ἐνεκα τῆς τεταραγμένης καταστάσεως τοῦ τόπου, ὁ Θόμσων ἀνέβαλε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ παρὰ ταῖς ἰθαγενεῖσι φυλαῖς τῆς μεσημβρίας καὶ ἀπεφάσισε γὰ μεταβῆ μετὰ τοῦ ἱατροῦ Μάξουελ πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς πρωτευού-

σης Γάι-ούαν-φοῦ, εὕρισκομένης βορειότερον κατὰ 40 χιλιόμετρα ἐπὶ τῆς παραλλας.

Ὅθεν ἀναχωρήσας ὁ Θόμσων περὶ τὸ λυκανγὲς διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου «Φορμόζ», ἀφίκετο εἰς τὸν ὄρμον περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν. Ἐν ἀποστάσει 3, ἢ 4 χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ μέρους, ἔνθα τὸ ἀτμόπλοιο ἠγκυροβόλησεν, ἐφαινοντο τὰ ἐρείπια τοῦ φρουρίου Ζελαντία, ἀνεγερθέντος ὑπὸ τῶν ὀλλανδῶν τῷ 1633.

Τὰ ὕδατα ἦσαν τοσοῦτον ἀβαθῆ, ὥστε δὲν ἠδύνατο τις γὰ πλησιάσῃ περισσότερον· οἱ δὲ ἡμέτεροι περιηγηταί, ὁ Θόμσων καὶ Μάξουελ, ἀπέβησαν εἰς τὴν ξηρὰν διὰ τινος καταμαρῶν (1).

Ἡ Γάι-ούαν-φοῦ, πρωτεύουσα τῆς νήσου Φορμόζης, εἶναι πόλις ἰσχυρὰ μεθ' 70,000 κατοίκων. Τὰ τείχη ἔχουσι σχεδὸν 6 χιλιομέτρων περιμετρον, ἐν δὲ τῷ ὑπ' αὐτῶν περιοριζομένῳ χώρῳ ὑπάρχουσι κατὰ μέγα μέρος πεδιάδες, κῆποι, ὡς καὶ πολλὰ ἕλη τῆς ὀλλανδικῆς κατοχῆς.

Ὁ Θόμσων, ἐφωδιασμένος δι' ἐπισήμου ἐπιστολῆς, δι' ἧς παρείχετο αὐτῷ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπισκεφθῆναι τὰ ἀ-

(2) Εἶδος σχεδίας, κατεσκευασμένης ἐκ κλάδων τοῦ μεγαλητέρου εἴδους τῶν ἰνδοκαλάμων. Οἱ κλάδοι οὗτοι κάμπτονται διὰ τοῦ πυρὸς οὕτως, ὥστε γὰ δώσωσι τῇ σχεδίᾳ σχῆμα καμπύλου καὶ συνδέονται πρὸς ἀλλήλους διὰ καλάμου ἰνδικοῦ. Ἐπὶ τινος μεγάλου ξυλίνου ἔγκου, τεθειμένου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς σχεδίας στηρίζεται ὁ ἰστός, ὅστις φέρει μέγα ἰστίον ἐκ ψιάνου. Οὗτε ἕνα ἦλον δὲν μεταχειρίζονται κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν παραδόξων τούτων πλοιαρίων. Ἐν τῷ παραδοξότερον μέρος εἶναι ἢ διὰ τοὺς ἐπιβάτας ὠρισμένη θέσις. Ἡ θέσις αὕτη ὁμοιάζει ἀκριβῶς πρὸς μέγαν κάδδον ἐντὸς τοῦ ὁποίου οἱ ἐπιβάται ὑποχρεοῦνται γὰ ἀκλάζωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου.

ξιοπαρατηρητα τῶν πραγμάτων, μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Γλαμῆν, ἡ ἀνακτόρου τοῦ ταοτάν (διοικητοῦ τῆς νήσου).

Ὁ ταοτάν ἦτο ἄνθρωπος ὠραίου ἐξωτερικοῦ, μεσηλιξ τὴν ἡλικίαν καὶ ὀνομαστός διὰ τὴν διοικητικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα. Μόλον ὅτι συνέλαβεν ὑπονοίας τινας περὶ τοῦ πραγματικοῦ σκοποῦ τῆς πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς ἐπισκέψεως τοῦ Θόμσων, οὐχ ἦττον ὅμως ὑπεδέξατο αὐτὸν μεθ' ἱκανῆς εὐμερείας.

Ὅταν ὁ Θόμσων ἐπεμψε τῷ διοικητῇ τὴν φωτογραφίαν αὐτοῦ, ληφθεῖσαν ἐνῶ ἐγίνετο συνεδρίασις, οὗτος ἐξαπέστειλε τῷ Θόμσων, ὡς δῶρον, ἓν κιβώτιον πλήρες τείου καὶ ἱκανὰ ὀπωρικὰ σεσακχαρωμένα.

Ἀκολουθῶς ὁ Θόμσων μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τόπου τῶν θαλασσιῶν ἐμιελέσεων, πεδιάδος ἀπολύτου ὀμαλῆς, εὐρισκομένης ἔξω τῶν τειχῶν. Ἐκ τοῦ μέρους τούτου βλέπει τις τὰ μεγάλα ἀρχαῖα δένδρα τῆς Γάι-οὐάνφρου, ἀπομακρυνόμενα πρὸς τὰ τεῖχη, ὡσανεὶ ἀπεστρέφοντο γὰ ὡσι πεφυτευμένα ἐπὶ ἐδάφους βεβήλου. Ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, πρῶταν τινὰ τοῦ Αὐγούστου τῷ 1842, ὠδηγήθησαν 160 εὐρωπαῖοι ἵνα θαλατωθῶσιν. Ἐκεῖ ἤχθησαν οὗτοι ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, ἐκπέμποντος βροχηθμοῦς θριάμβου. Ἄλλα πρὸ τοῦ τέλους τῆς τρομερᾶς ἐκείνης σφαγῆς, οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι γέλωτες μετεβλήθησαν εἰς φόβον πανικόν· διότι τοῦ οὐρανοῦ καταληφθέντος ὑπὸ ζόφου, καταιγὶς τρομερὰ ἐξερράγη ἀπὸ τὴν πόλιν· οἱ ποταμοί, πλημμυρήσαντες ὡς ἐκ τῶν σφοδρῶν χειμάρρων, ὑπερεξείλισαν καὶ κατέκλυσαν τὸν τόπον,

στυπαρασύροντες τὰ δένδρα, τὰς οἰκίας, τὰς οἰκοδομὰς καὶ ἀποπνίγοντες τοὺς κατοίκους, ὧν αἱ ἀπελπιστικαὶ κραυγαὶ ἀπώλλοντο ἐν μέσῳ τοῦ τρομεροῦ θορύβου τῆς καταιγίδος. Οὕτω, λέγουσιν οἱ δεισιδαίμονες ἰθαγενεῖς, ὁ Θεὸς ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, ἐπλυνε τὸ διαχυθὲν αἷμα. Περὶ τὰς δύο χιλιάδας ἄνθρωποι ἀπωλέσθησαν κατὰ τὴν ἀπαίσιον ἐκείνην ἡμέραν.

Τῇ 11 Ἀπριλλου, ὁ Θόμσων, συνοδευόμενος πάντοτε ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ, τοῦ ἱατροῦ Μάξουελ, ἐπεχείρησεν ἐκδρομὴν τινα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου. Ἀνεχώρησε λοιπὸν, διευθυνόμενος εἰς τὴν πόλιν Πόαχ-Μπή, ἐπιφορελὸν καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ καὶ πολλῶν ἄλλων κοινῶν ἵνα μεταφέρωσι τὰ ὄργανα αὐτοῦ.

Ἡ θερμότης ἦτο ἀνυπόφορος. Καθόσον προῦχώρει κατὰ τοσοῦτον ὁ τόπος ἀπέβαινε ἀδιάβατος καὶ τὰ βάθρα πλατέα καὶ βαθέα. Ἐκεῖ ἔβλεπέ τις τὰ ἴχνη χειμάρρων, οἵτινες ἐν τῇ ὑετώδει ἐποχῇ τοῦ ἔτους, διερχόμενοι διὰ τῶν ἀργιλλωδῶν στρωμάτων, σχηματίζουσιν ἐπὶ τῶν ὀρέων διόδους ὑπογείους. Οἱ ἀφανεῖς οὗτοι χειμάρροι παρέχουσι τῇ γεωργίᾳ, κατὰ τὸ ἄλπειον τοῦτο μέρος, σπουδαίας ζήτησις, διότι παράγουσιν αἰφρηθίας κοιλάνσεις, ἐντὸς τῶν ὀποίων ὁ ἰδιοκτῆτης βλέπει ἐξαφανίζομένους τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς κατοικίας αὐτοῦ.

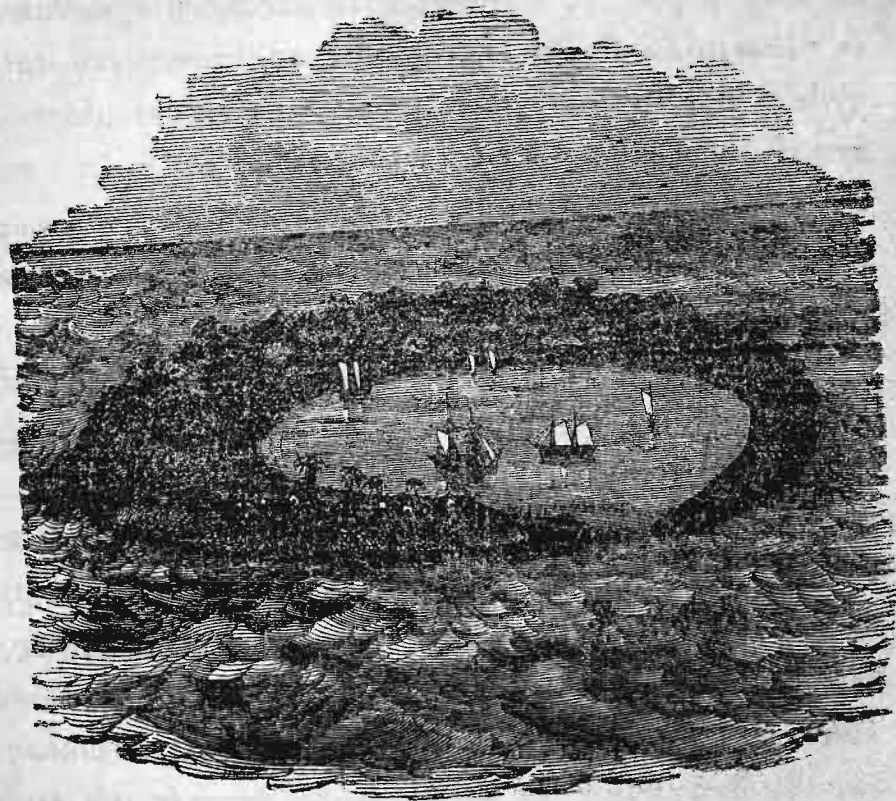
«Οἱ Χακκά, λέγει ὁ Θόμσων, οἵτινες καλλιεργοῦσι τὸ ἐπικινδυνὸν ἐκεῖνο ἔδαφος, εἰσὶν ἠναγκασμένοι γὰ ἐπιτηρῶσι τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν ἐκ τῶν αἰφρηθῶν τούτων καταστροφῶν. Εἰσὶν ὅμως συνειθισμένοι γὰ μεταφέρωσι τά-

χιστά ἀλλαχού τὰς κατοικίας αὐτῶν καὶ, πανταχοῦ ὅπου ἢ τύχη ἤθελεν ὀδηγήσει αὐτούς, τὰ ἐπιδίδονται μετὰ γενναιοῦτος εἰς τὰς ἀγροτικὰς αὐτῶν ἐργασίας. Ἐν τοσούτῳ δὲν εἶναι πάντοτε καὶ μέγα δυστύχημα δι' αὐτούς ἢ αἰφνίδιος καταστροφή τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτῶν, διότι συμβαίνει αὐτοῖς πολλάκις, ἐνῶ ἐγκαταλείπουσι τὸ κινδυνώδες μέρος, τὸ ὅποσον κατοικοῦσι, τὰ ἐγκαθιστῶνται ἐν τόπῳ μᾶλλον ὑγιεινῷ καὶ ἥττον ὑποκειμένῳ ταῖς τυχαίαις περιπετείαις, περὶ ὧν ἀνωτέρῳ ἐγένετο λόγος, ἢ τὰ ἐγκαθιστῶνται ἐν τόπῳ, ἐνθα τὰ δένδρα καὶ τὰ παντὸς εἶδους συντριμματα, τὰ ὑπὸ τῶν χειμάρρων συμπαρασυρόμενα, δύναται τὰ παρέχουσιν αὐτοῖς τὴν ἀναγκαίαν καύσιμον ὕλην διὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας.

«Τοῦτο, ἀναμφιδόξως, θέλει φανῆ ἴδιαν παράδοξον ἐκείνοις, οἵτινες δὲν ἤκουσαν τὰ γίνηται λόγος περὶ μεταφερομένων οἰκιῶν ἐκ τινοῦ σημείου πρὸς ἄλλο, παρὰ μόνον διὰ μέσου ἰσχυρῶν ὑδραυλικῶν μηχανῶν. Ἐπιτραπήτω μοι λοιπὸν τὰ εἶπω αὐτοῖς, ὅτι ὁ,τιὲν Φορμόζη συμβαίνει εἶναι φαινόμενον τῆς ὑδραυλικῆς δυνάμεως, συμβαίνει ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως. Ἐπίσης δὲν εἶναι ἀνάγκη τὰ εἶπω, ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις οὐδέποτε ἔκρινεν ἀναγκαῖον τὰ ἐξαποστείλει γεωμέτρην τινὰ ἵνα σχεδιάσῃ τὸν χάρτην τοῦ ἀκαταπαύστως μεταβαλλομένου τούτου μέρους, διότι δὲν ἤθελεν εἶναι εὐκόλον τὰ εἶπῃ τις ἐπακριβῶς ποῦ θέλουσιν εἶναι οἱ τῶν ὑποστατικῶν ἐνοικιασταὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς προσεχούσας ὑετώδους ἐποχῆς τοῦ ἔτους».

Μετὰ περὶ 15—16 χιλιομέτρων, οἱ περιηγητὰι ἀ-

φίκοιτο εἰς Πούαχ-Μπή, τὸ πρῶτον κέντρον πληθυσμοῦ, φυλῆς τινοῦ ἰθαγενῶν, τοὺς ὅπολους οἱ σὶραι ὀνομάζουσι Πεποχοάρ, ἢ ξένους τῆς πεδιάδος· οἱ ἰθαγενεῖς οὗτοι διατηροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς ζωρὰν καὶ γλυκείαν ἀνάμνησιν τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κυρίων, τῶν ὀλλανδῶν.

Ἡ ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΡΑΖΑΣΧ.

Πάλαι ποτέ, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν τελευταίων τούτων κατόικουν τὰς καρποφόρους πεδιάδας, τὰς ὅπολας ὁ Θόμ-
σων διήλθεν· ἀλλὰ ἐξεδιώχθησαν ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τῶν σι-

νῶν καὶ ἀπεκατέστησαν ὑψηλότερον ἐντὸς τοῦ ὄρους, ὅθεν περιφρονοῦσι πάντας τοὺς ἀγῶνας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πορθητοῦ.

Οἱ Πεποχοῶν εἰσιν ὠραία καὶ ἀπλή τὰ ἥθη φυλή. Ἡ περὶ τὰ ἥθη καὶ τοὺς τρόπους εἰλικρίνεια, μετὰ πολυχρόνιον πείραν τοῦ παρούργου χαρακτηῆρος τῶν σινῶν, εἶναι τι λίαν εὐχάριστον. Οἱ Πεποχοῶν συνφκειώθησαν μετὰ τῆς γεωργίας καὶ τῆς τέχνης τοῦ οἰκοδομεῖν τῶν σινῶν· αἱ οἰκίαι αὐτῶν μάλιστα εἰσιν ἀνώτεραι ὡς πρὸς τὰ τῶν σινῶν σ κ ο υ ἄ τ τ ε ρ . (1) Ἐπίσης εἰσιν ἰκαρώτεροι τῶν τελευταίων τούτων. Ὁ Θόμσων ἐξέστη ἐπὶ τῇ κατὰ τι ὁμοιότητι τῶν τε χαρακτηῆρων τοῦ προσώπου καὶ τῶν ἐθίμων, τῇ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Λαοταίων τῆς Σιάμ ὑφισταμένη, ἐνῶ ἡ ἀρχαία αὐτῶν διάλεκτος φέρει τὸ ἀψευδές ἴχνος τῆς μαλαικῆς αὐτῆς καταγωγῆς.

Παρὰ τοῖς Πεποχοῶν δύο πράγματα βλέπει τις μάρτυροῦντα τὴν κεκτημένην δύναμιν ἐκ τῶν μηχανικῶν ἐφευρέσεων: τὴν ἀκτηρίδα τῶν πυροβόλων αὐτῶν καὶ εἰδός τι μνάγρας λίαν παραδόξου. Ὁ μῦς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ὄρειοβίων τούτων ἕδεσμα λίαν τρυφερόν· καὶ ἡ ἐφεύρεσις τῆς παγίδος ταύτης θεωρεῖται ὡς συμβὰν σπουδαίότατον ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῶν.

Ὁ Θόμσων, μεταβαίρων ἀπὸ τῆς Ποάχ-Μπῆ εἰς Μπάκκαν, εὐρισκομένην ἐν ἀποστάσει 20 χιλιομέτρων, ἤρξατο σκεπτόμενος περὶ τῆς αἰτίας, ἣτις ἠνάγκασε τοῖς Πορτο-

(1) Σκουάττερ σημαίνει πρόσωπον ὀκλάζον καὶ συνεσπειρωμένον· ἡ λέξις αὕτη, ἔχουσα ἀγγλοαμερικανικὴν ἀρχήν, ἐφημεύθη ἐπὶ τῶν ἀτόμων, τῶν ζώων ἐντὸς καλυβῶν μακρὰν τῶν κέντρων τοῦ πλήθους.

γάλλοις γὰ δώσωσι τῇ γῆσιν τὸ ὄνομα Φορμόζην (Ψορταρ).

Ἡ παράδοξος ἀποψις τῆς τοποθεσίας ὀφείλεται ἴσως, λέγει ὁ ἡμέτερος συγγραφεύς, ταῖς ἰνδοκαλάμοις (1), αἵτινες ἐνταῦθα ὑψοῦνται τεραστίως· τινὲς μάλιστα αὐτῶν ἔχουσιν ὕψος 30 μέτρων. Ἡ Φορμόζη, λέγουσι, περιέχει τριάκοντα εἶδη ἰνδοκαλάμων, ὧν ἐν εἶδος δύναται γὰ σχηματίσθαι τὴν μεγίστην περιμετρον 60 ἑκατοστομέτρων.

Πᾶς ἄλλος πόρος καὶ ἂν ἐκλίπη, πλὴν τῆς ὀρύζης καὶ τῆς ἰνδοκαλάμου, δύνανται μόνον τὰ δύο ταῦτα φυτὰ γὰ προμηθεύσωσι τοῖς σιταῖς τὴν τροφήν, τὴν ἐνδυμασίαν, καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν. Ἡ ἰνδοκάλαμος μάλιστα, ὅπως περὶ τούτου ὠμίλησα, χρησιμεύει, κατὰ τὸ πλεῖστον, ταῖς ἀνάγκαις αὐτῶν.

Τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο φυτὸν εὐκόλως ἐκλέγει τὸ πρὸς ἀνάπτυσιν αὐτοῦ κατὰλληλον ἔδαφος, οὐδεμίαν δ' ἀπολύτως ἀπαιτεῖ περιποίησιν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου· πρὸς τούτοις καίτοι πιθανῶς ἀναπτύσσεται ταχέως ἐπὶ τῶν γορτίμων κοιλάδων τῆς Φορμόζης, οὐχ ἥττον ὅμως σχεδὸν ἐπίσης ἐντελῶς ἀναπτύσσεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγόνου ἐδάφους τῶν τραχέων κλιτύων τῶν ὀρέων.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τὰς διαφόρους χρήσεις αὐτῆς. Διὰ τῶν ἀκαρθῶν κανλῶν τῶν ἰνδοκαλάμων κατασκευάζουσι περὶ τὰς κατοικίας αὐτῶν φραγμοὺς σχεδὸν ἀδιαπεράστους· διὰ δὲ τῶν ὠχροπρασίνων θισάνων αὐτῶν παρέχουσιν ταῖς κατοικίαις τὴν δροσοβίλον σκιάν. Αἱ πλείσται τῶν οἰκιῶν εἰσιν ὀλοσχερῶς κατεσκευασμέναι ἐκ τῶν κανλῶν αὐτῶν· ἀντὶ δὲ στεργχάσματος μεταχειρίζον-

(1) Γένος τῆς οἰκογενείας τῶν σιταειδῶν.

ται είδος καλάμης, γινομένης εκ τῶν ξηρῶν φύλλων αὐ-
 τῶν. Ἡ ἐσωτερικὴ διασκευὴ τῶν οἰκιῶν εκ τοῦ αὐτοῦ φυ-
 τοῦ συνίσταται εἰς ἔδραι, αἱ κλίμαι εἰσὶ ἐξ ἰνδοκαλάμου
 ἐπίσης αἱ τράπεζαι, πλὴν τῆς ἄνω ἐπιπέδου αὐτῶν ἐπι-
 φανείας, κατασκευαζομένης εκ ξύλου λευκοῦ, καθιδίσκοι,
 ὕδραιοι, ἀντλητήρες, ἀχρῶναι, ὄρυζόμετρα εκ τοῦ αὐτοῦ φυ-
 τοῦ εἰσὶ κατασκευασμένα. Τὰ ἐπὶ τῆς ὄροφῆς διάφορα
 τεμάχια καπνιστοῦ χοίρου ἢ ἄλλων τοιούτου είδους
 ζωοτροφιῶν κρέμονται εκ κανλῶν ἰνδοκαλάμων, ὧν αἱ
 ἄκανθαί, ὡς ἄλλαι αἰχμηραὶ δοκοί, ματαιοῦσι τὰς τολ-
 μηρὰς ἐπιχειρήσεις τῶν κυρίων μῶν. Ἐν τινι γωνίᾳ
 βλέπομεν τὸν πύλον καὶ τὸν μαρδύαν τοῦ οἰκοδεσπότου·
 ἀμφότερα ταῦτά εἰσὶ κατασκευασμένα εκ φύλλων ἰνδο-
 καλάμου, ἐπιτεθειμένων πρὸς ἄλληλα, ὡς περ αἱ λεπίδες
 τῶν ἰχθύων, ἢ τὰ πτερὰ τῶν πτηνῶν.

«Τὰ πλεῖστα τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων συνίσταται
 ἐξ ἰνδοκαλάμου σκληρονηθείσης· ἐπίσης τὰ παρτὸς είδους
 κάριστρα, αἱ πρὸς ἀλιεταν μηχαναί, ὁ χάρτης, αἱ γρα-
 φίδες (σημειωτέον δέ, ὅτι ἐκάστη σινικὴ κατοικία, ὅσον
 τασεινὴ κἄν ἦναι, εἶναι πάντοτε ἐφωδιασμένη εκ τῶν
 πρὸς γραφὴν ἀναγκαίων) τὰ ποτήρια, αἱ τροφοληπτῆ-
 ρες ράβδοι ¹⁾ καὶ αἱ καπνοσήραγγες εκ τοῦ πολυχρήστου
 τούτου φυτοῦ κατασκευάζονται. Οἱ κατοικοῦντες τοιαύ-

(1) Οἱ εἶναι δὲν μεταχειρίζονται οὔτε κοχλιάρια, οὔτε περώνας.
 Τὸ κρέας λαμβάνουσι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν· διὰ δὲ τὴν ὄρυζαν, οὔσαν
 κυρίαν αὐτῶν τροφήν, μεταχειρίζονται δύο τροφοληπτῆρας ράβδους, ἃς
 χειρίζονται μίαν ἐπιδείξιως διὰ τῆς μιᾶς αὐτῶν χειρὸς.

την ἐξ ἰνδοκαλάμου οἰκίαν εὐωχίας ποιοῦνται ἐν τῇ ἐμ-
 φανίσει τῶν πρώτων βλαστῶν τοῦ φυτοῦ τούτου· ἂν δέ
 τις ἔχη τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μάθῃ τὴν αἴτιαν τούτου, θέ-
 λουσιν εἶπει αὐτῷ, ὅτι αἱ πρώται ἐντυπώσεις, ἃς ἔλαβον,
 ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐν τῇ ἐξ ἰνδοκαλάμου κοιτίδι αὐτῶν καὶ
 ὅτι ἡ ὑστάτη αὐτῶν ἐλπίς εἶναι ν' ἀναπανθῶσιν ἐπὶ τῆς
 κλιτύος λόφου τιρὸς ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐντὸς λόχμης ἐξ ἰ-
 νδοκαλάμου.

«Τὸ ὠφελιμώτατον τοῦτο φυτόν χρησιμεύει οὐ μόνον
 διὰ τὴν διακόσμησιν καὶ τὰ σκευῆ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν,
 ἀλλ' ἐπίσης καὶ διὰ τὰ τῶν ναῶν. Οὕτως ἐπὶ τεμαχίων
 φλοιοῦ ἰνδοκαλάμου εἰσὶ γεγραμμένα τὰ ἔργα τῶν κλα-
 οικῶν βουδδιστῶν, ἐξ ἰνδοκαλάμου εἰσὶ κατασκευασμένα
 αἱ μαγικαὶ ράβδοι καὶ ἡ θήκη, ἐν ἣ αὐταὶ φυλάττονται,
 ὡς καὶ διὰ τῶν κυματιζοντων θυκάρων τῆς ἰνδοκαλάμου
 διανεμοῦνται αἱ ἐξωτερικαὶ ἀνλαὶ τοῦ ναοῦ.

Πολλὰ διάφορα εἶδη χάρτου ἐξ ἰνδοκαλάμου ὑπάρχου-
 σιν· ἀλλ' ὅτι πρὸ πάντων διεγειρέ μοι τὸν θαυμασμόν,
 διότι ἀνεκαλύψα νευρ ἰδιότητα τῶν ἰνῶν τοῦ φυτοῦ τού-
 του, ἦτο τὸ είδος τοῦ μεταχειριζομένου χάρτου ὑπὸ τῶν
 χρυσηλατῶν τῆς Φοῦ-Κιένδια τὴν κατασκευὴν τοῦ φυλλω-
 τοῦ χρυσοῦ. Ἐν Εὐρώπῃ διὰ το εἶδος τοῦτο τῆς βιομη-
 χανίας μεταχειρίζονται τὴν μεμβράνην. Ἐξ ἰνδοκαλά-
 μου κατασκευάζουσιν ριπίδια καὶ ἀνλούς, ὡς ἐπίσης, ἐν
 μέρει, καὶ τὰ ἐργαλεῖα, ἐρ' ὧν οἱ στροὶ ὑφαίνουσιν τὰ με-
 ταξωτὰ αὐτῶν ὑφάσματα.

«Ἐν γένει ἀδύνατον εἶναι ν' ἀπαριθμήσῃ τις τὰς παρ-
 τὸς είδους ὑπηρεσίας, ἃς ἡ ἰνδοκαλάμος παρέχει τοῖς σι-

καις. Αὗται εἶναι τοσοῦτο πολυάριθμοι, τοιαύτης ποικίλης φύσεως καὶ τοσαύτης γενικῆς χρήσεως, ὥστε δὲν διστάζω νὰ διαβεβαιώσω, ὅτι τὸ φυτὸν τοῦτο εἶναι τὸ ὠφελιμώτερον τῶν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ φυομένων.»

Τῇ ἐπαύριον πρωτῶ, ὁ Θόμισων ἀνεχώρησε, κατευθυνόμενος πρὸς τὴν Κὰ-σὰν-πῶ, ἀπέχουσαν 40 περίπου χιλίόμετρα.

Οἱ περιηγηταί, ἀναβάντες ἐφ' ὄρους τινοῦ ἀποκρήμνου καὶ ἀπογύμνου, ὡμοιάζοντος ἀκάνθη βραχῶδει, εὐρέθησαν ἀπέναντι λαμπρᾶς κοιλάδος, περιστοιχιζομένης ὑπὸ ζώνης ὀρέων, ὧν ὑπέρχονται, ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, τὰ ὑψιοξυκόρυφα ὄρη τῆς κεντρικῆς σειρᾶς.

Μετ' οὐ πολὺ ἄλλο ὄρος ἀπήντησαν ὑψόμενον ἀπέναντι αὐτῶν. Μετὰ μεγίστων δυσκολιῶν ἀναβάντες ἐπ' αὐτοῦ, ἐκάθησαν, ἅμα ἀφικόμενοι εἰς τὴν κορυφήν, ὑπὸ τὴν σκιὰν δειδρυλλίων τινῶν, ὅπως ἀναπαυθῶσιν· ἀλλ' ἐξεδιώχθησαν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὑπὸ μυριάδων σκολοπενδρῶν, ἔχουσῶν ὠραῖον χρῶμα σ ο κ ο λ ά τ α ς, πόδας ζωηροῦ κιτρινοῦ χρώματος καὶ μῆκος σχεδὸν δακτύλου. Τὸ ρύγμα τῶν ἐντόμων τούτων εἶναι δριμύ· ἀλλ' οἱ δύο φίλοι τοσοῦτον ἦσαν ἐξηρτημένοι ἐκ τοῦ κόπου, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν θέσιν αὐτῶν· Μαν ὁμῶς εὐτυχῶς, αἱ σκολοπενδρᾶι, ἐπὶ τέλος, ἀπεμακρύνθησαν ἀπ' αὐτῶν. Ὁ Θόμισων πολλάκις ἐφρατάζετο, ὅτι ἠσθάνετο ταύτας εἰσδουούσας ἐντὸς τῆς ράχεως αὐτοῦ· ἀλλὰ, γενομένης παρατηρήσεως, ἐνόησεν, ὅτι ὅ,τι ἐν ἑαυτῷ ἠσθάνετο προήρχετο ἐκ ρεύματος ψυχροῦ ἰσθῶτος.

Κατερχόμενοι οἱ περιηγηταί διὰ δυσβάτου τινοῦ κατωφερείας, κατὰ μῆκος τῆς ἀντιθέτου κλιτύος τοῦ ὄρους, ἀφίκοντο εἰς τινα πλησίον ἐκεῖ σταθμὸν, ὅπου λέγεται, ὅτι εὐρίσκετο μικρὸς τις ποταμός. Καὶ ἡ μὲν κοίτη αὐτοῦ ὑπῆρχε πράγματι, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ χρόνου εἶχε ξηρανθῆ. Ἀλλὰ, καθ' ἣν ὥραν προὔγευμαίτιζον ἐκεῖ, αἰφνης ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ σκληροτέρα τῶν θλίψεων· διότι ὡς ἐκ τῆς θραύσεως τοῦ καλοῦ φυτοῦ τινος, συμβάσης ἐξ ἀπροσεξίας ὑπὸ τινος τῶν ἀκολούθων αὐτῶν, πων, διεχύθη ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἡ ἀηδεσιέρα τῶν ὀσμῶν. Ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐσκέπτοντο περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν σεσηπότην τούτων μασμάτων, ἅπερ, οἱ ῥώθωνες τῶν Πεποχοάν, φαίνεται, ὅτι ἀναπνέουσι μεθ' ἡδονῆς. Τὸ φυτὸν τοῦτο ἐκαλεῖτο παρ' αὐτῶν «ἀποτρόπαιος ἀκαθαροία», ἐνῶ παρὰ τῶν σινῶν Μαν ἐτιμᾶτο· μόναι αἱ ἀναθυμιάσεις αὐτοῦ ἤρκοον νὰ μολύνωσιν ὀλόκληρον χώραν.

Εὐκόλως δ' ἐννοεῖται, ὅτι ἐλάχιστον χρόνον διέμειναν ἐν τῷ μεμολυσμένῳ τούτῳ τόπῳ. Ἀναχωρήσαντες ὅθεν ἐκεῖθεν καὶ διερχόμενοι διὰ διαφόρων ἀνωφερειῶν καὶ κατωφερειῶν ἀφίκοντο ἐπὶ τέλος εἰς τι βουνὸν τῆς κεντρικῆς σειρᾶς, ὅθεν εἶδον λαμπρὰν κοιλάδα ἡμιεκαλλιεργημένην, ἡμιαγρίαν καὶ προεκτεινομένην μέχρι τῶν προπόδων τῶν ἐπ' ἄλληλα ἐπισεσωρευμένων ὀρέων. Ὑπὲρ πάντα ταῦτα ἀνυψοῦτο μέχρι τῶν νεφῶν τὸ κναροῦν ὑψιοξυκόρυφον ὄρος Μορισσόν. Διὰ τῆς κοιλάδος διήρχετο ποταμός τις, ὃν οἱ περιηγηταί ἐδέησε νὰ διέλθωσι διὰ τινος γεφύρας, κατεσκευασμένης ἀ-

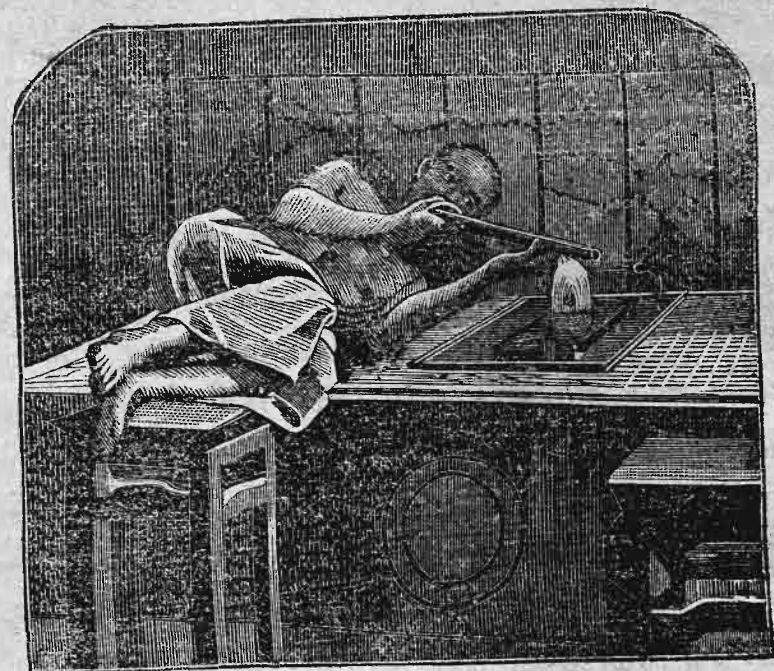
πλῶς ἐκ δύο κοιτῶν ἐξ ἰνδοκαλάμου, ἐρριμμένων ἐκ τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸ ἕτερον μέρος, τοῦ ὕδατος ἔχοντος τεσσάρων μέτρων βάθος. Ἀκολουθῶς διηρθύθησαν πρὸς τὸ χωρίον Πῶ-ἄχ-λιό, ὃν κεκρυμμένον ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων.

Ἐν ἀποστάσει 800 μέτρων σχεδὸν ἀπὸ τῆς Πῶ-ἄχ-λιό, οἱ περιηγηταὶ διηρθύθησαν ὑπὸ τοὺς πολυπληθεῖς κλάδους τοῦ δένδρου, τοῦ ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν καλουμένου «Πγγκ-τσιέ», οὗτινος αἱ ἔρπουσαι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ριζαί, συστρεφόμεναι διὰ τοῦ παραδοξοτέρου τρόπου, σχηματίζουσιν οὕτω ποῦ μὲν ἀναπαυσίμους ἔδρας, ποῦ δὲ κλινὰς Μαν καταλλήλους διὰ τὰς θερμὰς νύκτας. Μεταξὺ τῶν ριζῶν πολλῶν ἐκ τῶν ὠραιότερων δένδρων ὑπάρχουσι μικροὶ βωμισκοί, ὧν ἡ κατασκευὴ ὀφείλεται τῷ φειχισμῷ τῶν χωρικῶν. Συστάσσονται δὲ συνήθως ἐκ μιᾶς λιθίνης κρηπίδος καὶ ἐκ τεσσάρων ἄλλων πλακῶν διὰ τὰς τρεῖς πλευρὰς τοῦ στεγάσματος. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτῶν ὑπάρχει μικρὸς λίθος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἰσὶ κατατεθειμένα τὰ ἀναθήματα. Ὁ κορμὸς τοῦ Πγγκ-τσιέ ἔχει διάμετρον σχεδὸν δύο μέτρων, τὸ δὲ φύλλωμα αὐτοῦ τσαυτὴν ἔκτασιν ἔχει, ὥστε δύναται νὰ καλύψῃ πάντας τοὺς κατοίκους τοῦ γείτονος χωρίου.

Ἀγγελθείσης τῆς ἀφίξεως τοῦ Θόμσων καὶ τοῦ ἰατροῦ, Μαν γνωστοῦ ἐν ταῖς χώρας ἐκεῖναι, αἱ τῶν ἀνθρώπων κεφαλαὶ ἐξήρχοντο μυστηριωδῶς διὰ τῶν φραγμῶν καὶ τῶν λοχιμῶν ἵνα ἴδωσι τοὺς «πυρρότριχας ἀν-

θρώπους». Τὸ θελκτικὸν τοῦτο ὄνομα ἐδίθη τοῖς εὐρωπαίοις ὑπὸ τῶν σινῶν.

Οἱ περιηγηταὶ κατόκησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ τυφλοῦ τινος γέροντος Πεποχοάν, ὀνομαζομένου Σιν-τσόα.

ΟΠΙΟΠΟΤΗΣ.

Ἐνταῦθα, λέγει ὁ Θόμσων, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά εἶχον καπροσήραγγας ἐξ ἰνδοκαλάμου, ὧν διηλεκτὴ χρῆσιν ἐποιοῦντο. Μετὰ τινὰς στιγμὰς γρατὰ τις γυνὴ πλησιάσασά με, μοὶ προσήνεγκε τὴν ἐξ ἰνδοκαλάμου αὐτῆς καπροσήραγγα. Μετ' εὐπροσηγορίας ἐζήτησε τὴν καπροδέσμην μου (σιγάρον), ἣν ἀμέσως προσήνεγκον αὐτῇ. Ἐκάπρισεν ὀλιγον· διὰ δὲ τῶν συστολῶν

τῶν μῶν τοῦ προσώπου αὐτῆς ἐδεικνυε τὴν ἔκτακτον εὐχαρίστησιν, ἢ ἠσθάνετο ἐκ τῆς ἀσυνήθους γεύσεως τοῦ καπνοῦ τούτου. Ἄφοῦ δ' ἅπαντες ἐκάπρισαν ἐκ τοῦ καπνοῦ μου, μοὶ ἀπέδωκαν πάλιν τὴν καπνοσήραγγά μου μετὰ θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ.

« Ἄπαντες σχεδὸν οἱ χωρικοὶ ἦσαν ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ εὐσωμοί. Οἱ ὠραῖοι μέλανες αὐτῶν ὀφθαλμοὶ ἤστραπτον ἐνίοτε, ἐκ λάμψεως ἀγρίας, ἣτις ἐπεδεικνυε τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ πνεύματος ἀνθρώπων γεννηθέντων καὶ ἀνατραφέντων ἐν μέσῳ τοῦ ἀγρίου μεγαλείου τοῦ ὄρειοῦ ἐκείνου τόπου. Ἐν τούτοις, παρὰ τὸ ὀπωςδῆποτε θρασὺ αὐτῶν ἐξωτερικόν, ὅπερ εἶχε τι τὸ ἀξιοπρεπὲς καὶ χάριεν, ἅπαντες ἐκ συμφώνου ὁμολογοῦσιν, ὅτι ἡ φυλὴ αὕτη ἔχει γλυκὺν καὶ ἥπιον χαρακτῆρα.

« Αἱ γυναῖκες ἔχουσι πλουσίαν φαιάν, ἢ μέλαιναν κόμην, ἢ ὑψοῦσι καὶ σφιγγουσιν ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς κατὰ μεγάλους καὶ χονδροὺς πλοκάμους, οὓς συμπλέκουσι μετὰ ταιριῶν ἐρυθροῦ ὑφάσματος· τοὺς πλοκάμους τούτους φέρουσιν ἄνω τῶν ὠτων, ἀκολουθῶς διαπερῶσιν αὐτοὺς διὰ τοῦ μετώπου ἐν εἰδει διαδήματος καὶ ἐπὶ τέλους προσαρμόζουσιν αὐτοὺς διὰ κόμβου ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς. Ὁ περὶ τὴν κεφαλὴν οὗτος κόσμος, τοῦ ὁποίου τὰ χρώματα ἐν ἀντιθέσει εὐρίσκονται πρὸς τὸ ἐλαιόχρουν χρῶμα τοῦ προσώπου αὐτῶν, εἶναι λίαν ἐκπληκτικὸς.

« Οἱ σίμαι λέγουσιν ὅτι αἱ γυναῖκες αὐταὶ εἰσι λίαν βάρβαροι, διότι οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν, οὐδ' ἢ ἐκ τῶν ὠραιό-

τέρων, οὐδέποτε βάφει τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ ἐργασία καὶ οἱ κόποι, εἰς οὓς ὑποβάλλονται, ἀφαιροῦσιν ἐξ αὐτῶν ταχέως τὰ θέλητρα τῆς νεότητος. Ἀλλὰ μέχρις ἐσχάτων ἐξακολουθοῦσιν περικοσμοῦσαι μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας τὴν ἑαυτῶν κεφαλὴν καὶ καταβάλλουσαι ἐπιτηδελῶς τὴν ἀνανταγώνιστον ἰσχὺν τοῦ πέπρωμένου. Ἡμᾶλλον γράτα ἐξ αὐτῶν ἀπαξιοὶ τὰ καλύψῃ τὰ τοῦ γήρατος ἰχνη, ἅτινα ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς φαίνονται, διὰ ψυμμυθίου καὶ κοσμητικῆς κόνειος, ἢ διὰ τῆς βαφῆς τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς φανάκης. Ἡ ἡλιοκεκαυμένη καὶ ἐρριτυδωμένη παρεία, οἱ λευκόφαιοι πλόκαμοι τῆς κεφαλῆς παρταχοῦ θεωροῦνται μετὰ σεβασμοῦ καὶ, ἐν ἀνάγκῃ δύνανται τὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀσφαλῆς ὁδηγὸς διὰ τῆς χώρας φιλῆς τινος».

Οἱ περιηγηταὶ ἀνερχόμενοι ἀκαταπαύστως, ἀφίκντο εἰς τὸ χωρίον Λά-λουνγκ, ὅπερ χωρίζεται ἐκ τῆς χώρας τῶν ἰθαγενῶν, ἀπολύτως ἀγίων ὄντων, διὰ τοῦ ὀμωνύμου μικροῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ ὑπεδέξατο αὐτοὺς μετὰ τῆς θερμοτέρας ἐγκαρδίου ἀγάπης, ἄνθρωπός τις, ὀνομαζόμενος Χόνγκ, ὅστις εὐηρεστήθη τὰ θησιάζη ὀλοκλήρως ἕνα χοῖρον, ἵνα ἐκπληρώσῃ, μεθ' ἀπάσης τῆς δυνατότητος, τὰ τῆς φιλοξενίας καθήκοντα.

Ὁ Ἀχόνγκ, ὑπηρέτης τοῦ Θόμσων, ἐβεβαιώσατο ἐπισημῶς, ὅτι ἄνθρωποι, γινώσκοντες τόσον καλῶς τὴν χρῆσιν τοῦ ἐψητοῦ χοίρου, δεόν τὰ μὴ κατατάσσωνται, ἐν τῇ κατηγορίᾳ τῶν βαρβάρων.

Τῇ ἐπαύριον πρῶτα, οἱ περιηγηταὶ ἀναχωρήσαντες ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γκουνᾶ, τοῦ νεωτέρου τῶν υἱῶν τοῦ

φιλοξενήσαυτος αὐτούς, διηυθύνθηται πρὸς τὴν Λακόλη. Ὁ Γκουρά ἦτο νέος ἄγριος, πλήρης παραδόξων ιδιοτροπιῶν καὶ εὐθυμίας· ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐνδυμασίαν αὐτοῦ, ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον ἐκ περλίδος.

Ἐνῶ κατηρχόμεθα, λέγει ὁ Θόμισων, διὰ τιος στενῆς ἀτραποῦ πρὸς τὴν ξηρὰν κοιτην τοῦ ποταμοῦ, ἐσταματήσαμεν αἰφνης πρὸ ὕφους ὑποκιτρίνου, μῆκος ἔχοντος σχεδὸν 2, 15 μέτρων, ὅστις ἠμποδίζεν ἡμῖν τὴν πρὸς τὰ πρόσωπορεῖαν. Ἐκτύπητα αὐτὸν σφοδρῶς ἐπὶ τοῦ ἰνίου διὰ τῆς χορδοῦς βακτηρίας, ἦν ἐκράτουρ. Ὁ ὄφις κατέφυγε κάτωθεν τῆς ἀποτόμου ὕχθης, ὅπου κατελθόντες καὶ ἡμεῖς, εὔρομεν αὐτὸν συνεσπειρωμένον ὑπὸ τινα βράχου. Βοηθούμενος τότε ὑφ' ἐνός, ἢ δύο ἰθαγενῶν, κατώρθωσα νὰ κυλιρδῆσω αὐτόν. Ὁ ἡμέτερος ὅμως ἐχθρὸς ἀρετινάχθη ἐκ νέου συρίζων, ἐξαικορτίζων τὴν δυσχυδὴν αὐτοῦ γλώσσαν καὶ ρίπτων πρὸς ἡμᾶς βλέμματα ἄγρια. Τότε κτυπήσας αὐτόν ἐκ δευτέρου, ἀφῆκα ἄπρουν. Προθύμως ἠθέλον παραλάβει αὐτόν μετ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο Μαν μέγας, ἐγκατέλειψα αὐτόν. Προσήνεγκον ὅμως αὐτόνητοις Πεποχοάν, οἵτινες, ἀναμυριδόξως, ἔφαγον αὐτόν, διότι λέγεται, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶσι τὸ ὄφειον κρέας.

Ἐγεομένου τοῦ λόγου περὶ ὄφους, θέον νὰ ὑπομνήσω γεγονός τι, ὅπερ μοὶ συνέβη μετὰ τῶν ὄφειων τῆς Φορμύζης ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς νήσου. Θελήσας νὰ εἰσέλθω εἰς σπήλαιον τι τιτανῶδες, εὐρον πολλοὺς χορδοῦς ὄφεις περιτετυλιγμένους περὶ τοὺς κλάδους, οἵτινες ἠμποδίζον τὴν εἰς αὐτὸ εἴσοδον. Τῇ βοη-

θεία τῶν ἰθαγενῶν ἐπέτυχον νὰ φορεύσω τὰ τρομερὰ ταῦτα ἐρπετά· πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τῆς κατ' αὐτῶν νίκης μου, ἐφωτογράφησα αὐτὰ ἐν τῇ θέσει, ἐν ἣ εὐρίσκοντο.»

Ἡ μεγαλοπρεπὴς ὄψις τῆς χώρας ἐκεῖνης, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν, ὑπερβαίνει πᾶσαν περιγραφὴν, διότι οἱ πολυπληθεῖς καταρράκται, καλυπτόμενοι ὑπὸ τῶν ὑδρατιῶν, κεχρωματιζμένων ὄντων ἐκ πάντων τῶν χρωμάτων τῆς ἰριδος, χύνονται μετὰ ρόχθου ἐντὸς τῶν μεγάλων ποταμῶν, πλημμυρούντων ἐκ τῶν ὑδάτων αὐτῶν.

Οἱ ἡμέτεροὶ περιηγηταί, ἀφικόμενοι εἰς τὴν Λακόλη, μετέβησαν εἰς τὴν καλύβην Κίρο-Σιανγκ τινός, ἀρχαίου γνωρίμου τοῦ ἱατροῦ Μάξουελ.

Ὁ Κίρο-Σιανγκ, ὑπεδέξατο αὐτὸν ψυχρῶς· διότι ὁ γέρον οὗτος, καταβεβλημένος ὑπὸ τοῦ πάθους τῶν ρευματισμῶν καὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὀπλου κατῴκει ἐν τιρὶ καλύβῃ, ὅπου εὔρομεν αὐτόν ριπιζόμενον ὑπὸ τιος νέου δούλου. Ὁ Μαν ἀγχίλους αὐτοῦ υἱός, οὐτινος τὸ ἀνάστημα ἦτο ὑπὲρ τὰ δύο μέτρα, ἴστατο ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς καλύβης, ἔχων παρ' αὐτῷ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, καταγομένην ἐκ τιος φίλης ὀρεινῆς φυλῆς. Οἱ ἐξωτερικοὶ τοῖχοι τῆς κατοικίας ταύτης ἦτο κεκοσμημένοι ἐκ κρανίων ἐλάφων τῶν πλατύκερων καὶ κεφαλῶν σάγγρων, τροπαίων κυνηγητικῶν τοῦ οἰκοδεσπότου. Ὅταν ὁ πατήρ ἀπετελείωσε τὸ ἐν τῇ ὀπισθήραγγι ὄπιον, τότε εὐηρεστήθη νὰ ἐπιτρέψῃ τοῖς ξένοις αὐτοῦ νὰ διαμελῶσι τὴν νύκτα ἐν τιρὶ καλύβῃ.

Τὸ ταξίδιον τῶν περιηγητῶν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν

ἐπὶ τῆς Λακόλης ἐγένετο μετὰ δυσκολιῶν διὰ τῶν ὄρεων καὶ τῶν κοιλάδων.

Ὁ Θόμσων καὶ ὁ Μίξουελ ἀφίκοντο τέλος εἰς τὴν Μπάκοα, ὅπου κατώρθωσαν ν' ἀναπαυθῶσι μετὰ τοσοῦτους κόπους. Καὶ ὅμως τῇ ἐπαύριον πρωΐα, ὁ ἰατρός, καίπερ πυρέσων καὶ ἀσθενής, ἠθέλησε γὰ ἐκπληρώσῃ τὰ θρησκευτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ὅπως εἶχε προαποφασίσῃ τοῦτο, διότι ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη ἦτο ἐορτάσιμος ὑπὲρ τοὺς 300 δὲ χριστιανοὺς εἶχον συνέλθει ἐν τῷ μικρῷ παρεκκλησίῳ τῶν ἱεραποστόλων.

Ἐπάρχει σχολή τις παρὰ τῷ παρεκκλησίῳ τοῦτο, ἐνθα διδάσκουσι τοὺς ἐφήβους καὶ τὰ παῖδια τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν ἐν τῇ σινικῇ διαλέκτῳ τῶν Ἀμόκ. Ἐν ἡ δὴ μουσικὰ μέλη ἰθαγενῆ συγκρατετάχθησαν ἐν τοῖς ὕμνοις τῶν ἀγγλικανῶν· οὗτοι, καίπερ βάρβαροι καὶ λυπηροί, ἔχουσιν ὅμως καὶ τι εὐχάριστον. Ἐκτός τινων μουσικῶν μελῶν, ἀπλῶν διηγημάτων ἐμμέτρων, διαμεταβιβαζομένων ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸν υἱόν, οἱ Πεποχοά, οὔτε μουσικὴν ἔχουσιν, οὔτε μουσικὸν ὄργανον. Ἐχουσιν ἔθιμα λαν ἀρχαῖα καὶ οὐδεμία τέχνην ἄλλην μετέρχονται, παρὰ τὴν τῆς γεωργίας, διατελοῦσαν καὶ ταύτην εἰσέτι ὑπὸ τὴν χονδροειδέστεραν αὐτῆς μορφήν. Τὸ μέγα ὅμως θέλημα τρον, ὅπερ τις εὗρισκει ἐν μέσῳ τῶν ἀπαιδευτῶν τούτων φιλῶν εἶναι ἢ ἄκρα αὐτῶν εἰλικρίνεια καὶ ἡ ἀνυπόκριτος τιμιότης.

«Ἐγκατέλιπον τὴν νῆσον, λέγει ὁ Θόμσων, μετὰ συγκινήσεως, ἣν ἠσθάνθη ἐν ἐμοὶ γεννηθεῖσαν τόσον διὰ τὴν ἀπαράβλητον αὐτῆς ωραιότητα, ὅσον καὶ διὰ τὰ φιλόξενα ἔθιμα τῶν κατοικῶν αὐτῆς».